

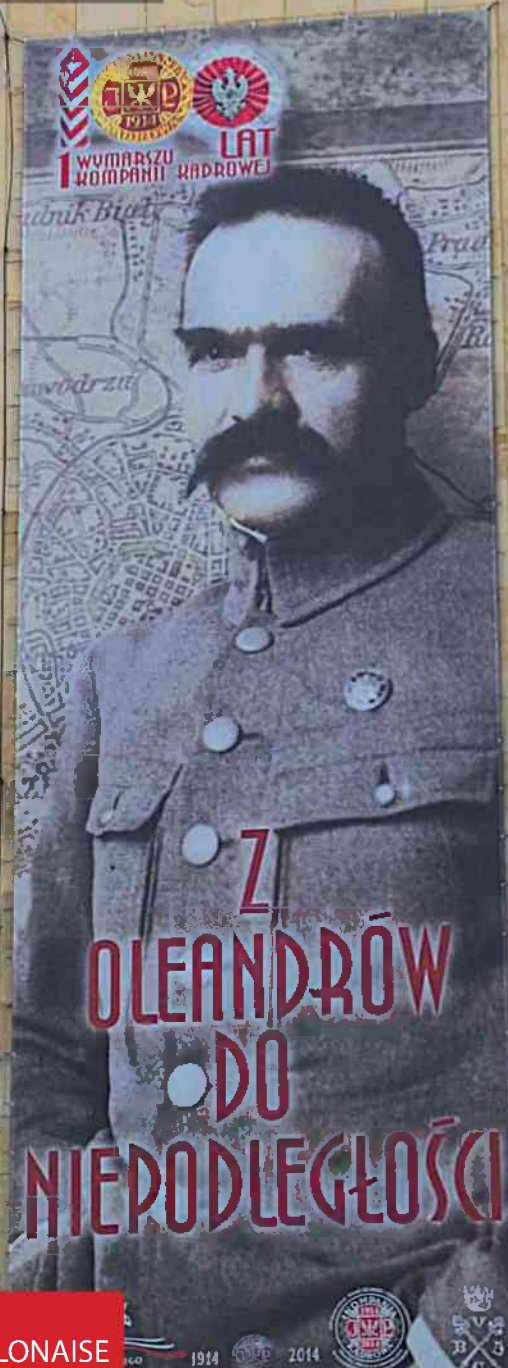
GŁOS

KATOLICKI VOIX CATHOLIQUE

Nr 39/2017 (2699) Rok LIX 12.11.2017

11 listopada

Narodowe Święto Odzyskania Niepodległości

TYGODNIK POLSKI ZA GRANICĄ
HEBDOMADAIRE DE L'EMIGRATION POLONAISE

1,55 €

OSTWATELKI SCITET NA SZCZĘ OLEANDRÓW
www.sowiniec.com

Kraków (fot. Paweł Osikowski)

Dwujęzyczny

Kalendarz Głosu Katolickiego

Calendrier de la Voix Catholique

POLSKA MISJA
KATOLICKA
we Francji

**W PRZYSZŁYM ROKU 100 ROCZNICA
ODZYSKANIA NIEPODLEGŁOŚCI POLSKI...!
CZY MASZ JUŻ KALENDARZ NA 2018 ROK?**

Kalendarz Głosu Katolickiego
Calendrier de la Voix Catholique

**NIEPODLEGŁOŚĆ
2018
INDÉPENDANCE**

Niedroga francusko-polska firma pogrzebowa
Tel./fax 02 31 85 23 66
mówimy po polsku i po francusku
josefa.bozincourt@gmx.fr
POMPEES FUNEBRES POLONIA
ASSISTANCE INTERNATIONALE

DENTYLIS
Centrum Stomatologiczne
Dentylis Boulogne
76, av. Edouard Vaillant
Boulogne Billancourt
M°: „9” - Marcel Sembat
01.41.13.45.05
dental@dentylis.fr
Mówimy po polsku

Cedr
www.grupacedr.pl

**Stowarzyszenie Polskich
Kombatantów we Francji**
SPK
Association des Anciens
Combattants Polonais
en France

11 listopada 1918 r. spełnił się sen pokoleń Polaków – Państwo Polskie narodziło się na nowo. Odzyskanie niepodległości dokonano się poprzez walkę pełną poświęcenia, i nie tylko na polach bitew, ale i w zmaganiach o zachowanie kulturowej i materialnej substancji narodowej, w trosce o przyszłość polskich rodzin.

To są te momenty historii i symbole ilustrują nasz Kalendarz: „Legiony” i „Błękitna Armia” Hallera, „Sudzi” i „Antantazja”, i współczesny patriotyzm. Niepodległość to nie tylko pola bitew, ale i silna wierność, przywódca, Krzyż, to patriotyzm, to „Jan Paweł II”. To „umitowanie tego, co przysięgnięto” prezydentowi. CA sprzątnął ostatnio w Warszawie, co żądźce, p... wali Was złamać, ale Polska nie... złamać... Polska zatriumfowała, Polska... triumfuje. (...) Silna Polska to błogostaw... dla Francji...” (ze Wstępu)

**zamów już teraz
„NIEPODLEGŁOŚĆ”
- kalendarz
na 2018 rok**

Kupon i adres Redakcji poniżej

KUPON ZAMÓWIENIA KALENDARZA

Proszę o przesłanie mi polsko-francuskiego kalendarza „Głosu Katolickiego” na 2018 rok

Ilość egzemplarzy: _____ w cenie po 4,20 € (z przesyłką 4,70 €). RAZEM _____ €

Imię i nazwisko: _____ Telefon: _____

Adres: _____

Dotychczas czek (dla „Voix Catholique”) gotówkę

* Redakcja „Głosu Katolickiego”: 263 bis, rue St-Honoré, 75001 Paris

Info. - tel. 01 55 35 32 31; - e-mail: vkat@sfr.fr

Telegram z... przesileniem

I teraz będzie już tylko lepiej - zdiagnozowała Cpatrzność z Boskim uśmiechem, chociaż obowiązywała ją ta jemnica uzrowicielska - ale i tak sam się przekonasz, jeden z drugim. I zaczęła ludziom spadać gorączka porów, i wychodzili z mąlgimy, donosów i mu jaceń zdradzieckich... Śniłem sobie właśnie taki sen listopadowy, ni podległościowy, życzeniowy, może trochę naiwny, jak to przy święcie 11 Listopada. I obudziłem się - jeszcze złany potem, z wypiekami na twarzy, z włosami dęba, ale u wyraźnie ni gorsze było jakby za nami, a światelko w tunelu nabierało na blasku. Przez okno u padały promienie słońca, jeszcze jesienne, ale w powietrzu czuło się już u wyraźnie odwilż serc - jak to często na świętego Marcina... Zaczął tu jać szron na rozpalonych głowach, co często skutwał ludziom roztrępnosć a nawet... za piekłość - co trzeba poczytać za swoisity cud nad Wisłą, co dotyka uwalnianych od Złego i obcych mocy. No chyba, że di jazie do schiza frenicznego narowotu, czego oczywiście u ykluczyć nie można, jak uczy historia. Tymczasem cieszy, że młoda lekarka poszła wreszcie po rozum do głowy i wróciła do swoich pa, jentów, kóttych cpozycyjnosc totalna jakby trochę mniej totalna. Czyżby i zaczynał się okres względu, j normalności, a choćby tylko remi, ji przedłużono, j, co di je szanse Ni podległości - nasz, j i wasz, j - na stan chroniczny i wedlug polskuj, na, ji stanu, niezakłócani j przez wrógów i... przyjaciół? P.O.

- WYOBRAZASZ SOBIE ILE PODŁOŚCI TRZEBA BYŁO, BY ZMUSIĆ LUD PRACUJĄCY, RĄDOSNIE ŚWIĘTUJĄCY 22 LIPCA DO ŚWIĘTOWANIA W SZKODLIWYCH DLA ZDROWIA, JESIENNYCH SZARUGACH 11 LISTOPADA...

rys. Leszek Biernacki

W NUMERZE MIĘDZY INNYMI:

- | To w naszych rękach jest klucz do pokoju – str. 4
- | Spełnione marzenia Kościuszki – str. 8
- | Pluralizm i autorytet – str. 9
- | L'année 1917 – str. 11
- | Ks. Władysław kard. Rubin – str. 14

Z SATYRYCZNEJ TEKI L. B.

Widmo fragmentaryzacji Europy

Jan Engelgard

Ostry kryzys polityczny związany z niepodległościowymi aspiracjami Katalonii, która póki co jest częścią Królestwa Hiszpanii – ożywił dyskusję na temat groźby rozpadu dotychczasowych państw narodowych.

Rzecz dotyczy na pewno Wielkiej Brytanii, gdzie separatyzm szkocki i walijski wzbierają na sile. Ale przecież takie kłopoty mogą dotknąć jeszcze Niemcy, które są zlepkim landów o różnej tradycji i religii. Pamiętajmy też, że po 1989 roku byliśmy świadkami rozpadu takich państw jak ZSRR, Jugostawia i Czechosłowacja, przy czym w przypadku Bałkanów doszło do krwawej wojny domowej. Na miejscu dużego państwa jakim była Jugostawia powstały następujące państwa i państewka: Słowenia, Chorwacja, Serbia, Bośnia i Hercegowina, Macedonia, Kosowo i Czarnogóra. To ostatnie liczy raptem... 600 tys. mieszkańców i jest członkiem NATO! Warto także pamiętać, że rozpad Jugostawii był czynnie wspierany przez państwa zachodnie, z Niemcami na czele, a potem przez USA. Liczyły się wtedy cele geopolityczne i osłabienie

Serbii i wpływów Rosji. Zachód popart niepodległość Kosowa, mimo że było to jawne naruszenie prawa międzynarodowego. Po latach na ten precedens powołała się Rosja, która w 2014 roku przytęczyła do siebie Krym. W tym przypadku Zachód ostro zaprotestował, zapominając o sprawie Kosowa.

Przypadek Katalonii nie jest więc czymś wyjątkowym, to część pewnego procesu, który trwa. Tyle tylko, że teraz dotyczy on jednego z kluczowych państw zachodnich, które – jak się wydawało – nie są narażone na takie wstrząsy. Czy wobec tego możemy mówić o nieuchronnym procesie czy też za każdym takim wydarzeniem stoi ktoś trzeci? Nie jest prawdą, że separatyzm można wykreować całkowicie sztucznie, niejako na zamówienie sił zewnętrznych.

ciąg dalszy na str. 6

ZAPRENUMERUJ „GŁOS KATOLICKI”

W prenumeracie będziesz otrzymywał „Głos...” bezpośrednio do domu wcześniej i taniej.

Imię i nazwisko: _____
 Adres: _____
 Rok (56,60 €) Pół roku (30,30 €) Miesiąc (5 €)
 Przyjaciele „Głosu...” (69,60 €) PDF/e-mail (49,90 €)

Telefon: _____ Zaznacz tutaj jeśli jest to Twoja pierwsza prenumerata i wygraj 2 dodatkowe darmowe miesiące abonamentu!

Czeki prosimy wystawiać na Głos Katolicki – Voix Catholique 263 bis, rue St-Honoré, 75001 Paris;

Konto we Francji: CCP 12 777 08 U Paris – Voix Catholique/Glos Katolicki
 Prenumerata w Belgii: ks. B. Dejneka – rue Jourdan 80, 1060 Bruxelles – CCP 000-1637856-11
 w Niemczech: Głos Katolicki – Commerzbank Hannover – BLZ 250 400 66 – konto nr 791177900

PRENUMERATY

PRENUMERATY

LITURGIA SŁOWA

XXXII Niedziela zwykła Rok A

PSALMRESPONSORYJNY

Refren: Ciebie, mój Boże, pragnie moja dusza.

EWANGELIA

Mt 25, 1-13

Słowa Ewangelii wg św. Mateusza

Jezus opowiedział swoim uczniom tę przypowieść: «Podobne będzie królestwo niebieskie do dziesięciu panien, które wzięły swoje lampy i wyszły na spotkanie pana młodego. Pięć z nich było nierozsąd-

nych, a pięć roztropnych. Nierozsądne wzięły lampy, ale nie wzięły z sobą oliwy. Roztropne zaś razem z lampami zabrały również oliwę w swoich naczyniach. Gdy się pan młody opóźniał, senność ogarnęła wszystkie i posnęły. Lecz o północy rozległo się wołanie: „Oto pan młody idzie, wyjdźcie mu na spotkanie!” Wtedy powstały wszystkie owe panny i opatrzyły swe lampy. A nierozsądne rzekły do roztropnych: „Użycie nam swej oliwy, bo nasze lampy gasną”. Odpowiedziały rozropne: „Mogłoby i nam, i wam nie wystarczyć. Idźcie raczej do sprzedających i kupcie sobie”. Gdy one szły kupić, nadszedł pan młody. Te, które były gotowe, weszły z nim na ucztę weselną, i drzwi zamknięto. Nadchodzą w końcu i pozostałe panny, prosząc: „Panie, panie, otwórz nam!” Lecz on odpowiedział: „Zaprawdę, powiadam wam, nie znam was”. Czuwajcie, więc, bo nie znacie dnia ani godziny». □

To w naszych rękach jest klucz do pokoju

Bliski Wschód w sposób szczególny jest ziemią wybraną przez Boga. Jest to mijsce, które przemierzane było przez patriarchów i proroków. Jest mijsce Wcielenia Syna Bożego. Na tej ziemi wznoszony był Krzyż Zbawiciela, dokonano się Zmartwychwstanie Odkupiciela oraz zesłanie Ducha św. To tam zostali powołani i posłowie, żyli i nawracali się święci oraz wielu Czców Kościoła. Ta ziemia była tygłem, gdzie powstawały pierwsze formułowania dogmatyczne.

Teraz ta błogostawiona ziemia, a przede wszystkim zamieszkująca ją ludzie doświadczają w sposób dramatyczny wielkich cierpień, które zdają się nie mieć końca. Ileż śmierci, ileż zniszczonych istnień z powodu zaślepienia człowieka, jak wiele łęku i upokorzeń! Mogłoby się здаwać, że nie ma końca zbrodni Kaina (por. Rdz 4, 6-10 i 1 J 3, 8-15) wśród synów Adama i Ewy, stworzonych na obraz Boga (por. Rdz 1, 27). Grzech Adama, utrwalony w zbrodni Kaina, jeszcze dziś nieustannie rodzi ciernie i osty (por. Rdz 3, 18). Jakże smutny jest widok tej błogostawionej a cierpiącej ziemi, której dzieci zawzięcie ranią się nawzajem i umierają!

Chrześcijanie wiedzą, że tylko Jezus, który przeszedł przez mękę i śmierć do zmartwychwstania, może przynieść zbawienie i pokój wszystkim mieszkańcom tego regionu świata. Ta nadzieja, skłoniła nas, aby w kolejny „Dzień Solidarności z Kościołem Prześladowanym” skierować myśli ku prześladowanym i wypędzonym chrześcijanom z krajów Bliskiego Wschodu: z Iraku, z Syrii, skąd ciągle dochodzą niepokojące informacje o losie mniejszości, ale także z krajów tego rejonu, takich jak np. Arabia Saudyjska, o których mniej mówimy z powodu szczątkowych informacji.

Irak

Wielokrotnie modliliśmy się i zbieraliśmy środki materialne dla naszych braci w Iraku. W 2014 r. mieliśmy tu do czynienia z jednym z najokrutniejszych aktów wobec ludności cywilnej – wypędzeniem ok. 100 tys. chrześcijan i Jazydów z Mosulu i równiny Niniwy. Wcześniej obiecano im opiekę tzw. państwa islamskiego. W ciągu jednego dnia zgromadzono wszystkich w meczetach, zabrano wartościowe przedmioty oraz pieniądze i wypędzono ich w tłum, co mieli na sobie. Chal-

dejski patriarcha Babilonii abp Louis Sako prosił nas o natychmiastową pomoc, wołając: mam niemal 100 tys. ludzi śpiących wszędzie w parkach pod mostami, oni nie mają niczego!

Jak zawsze stanęliśmy na wysokości zadania. Sfinansowaliśmy zakup kontenerów mieszkalnych, leków i odzieży, a także przez wiele miesięcy dawaliśmy środki na zakup żywności. Obecnie doświadczamy, jak sensowna była ta pomoc. Widzimy dzisiaj, że wielu z uchodźców już znalazło pracę i przeniosło się do mieszkań na terenie miasta. Co jest dla nas najważniejsze, to fakt, że ci chrześcijanie pozostali w swojej ojczyźnie. Teraz, po wyzwoleniu Mosulu, wiele rodzin chrześcijańskich chce wrócić do swoich miast, potrzebują jedynie zapewnienia, że otrzymują pomoc przy odnowieniu domów.

Pamiętajmy, że chrześcijanie tam byli od I wieku po Chrystusie! W 2003 r. Irak zamieszkiwało 1,5 mln chrześcijan. Dzisiaj jest ich ok. 200 tys.! W chwili rozpoczęcia inwazji na Irak w 2003 r. nikt nie postuchał św. Jana Pawła II, aby nie rozpoczynać wojny! Niestety, wtedy głos papieża nie został wystuchany! Wybuchła wojna, której konsekwencje dotknęły inne kraje Bliskiego Wschodu.

Syria

Jedną z konsekwencji inwazji na Irak jest wojna w Syrii. Wg organizacji humanitarnych ponad 7 mln ludzi przemieściło się wewnątrz kraju, uciekając z takich miast jak Aleppo, czy Homs do spokojniejszych jak Damaszek, czy Tartus. Kilka mln koczuje w Libanie czy Iraku, czekając na zakończenie walk. Przed wojną żyło w Syrii ok. 22 mln ludzi, z czego 1,5 mln to chrześcijanie. Jak zawsze, najbardziej na skutek wojny cierpią najstarsi: kobiety, starcy i dzieci.

Podczas ostatniej wizyty przedstawicieli Papieskiego Stowarzyszenia Pomoc Kościołowi w Potrzebie w Syrii, w kilku miastach można było dostrzec znaki powracającej nadziei, chęć odbudowy. Widoczne są jednak także przejawy łęku, że to jeszcze nie koniec cierpienia i wojny. Od początku wojny Papieskie Stowarzyszenie Pomoc Kościołowi w Potrzebie niesie im pomoc – dzięki hojności Darczyńców. Jak mówiła siostra Anna, pracująca cały czas w Aleppo, gdyby nie paczki z żywnością, to liczba ofiar byłaby o wiele większa, ludzie umarliby po prostu z głodu!

Jako Polacy sfinansowaliśmy tu kilka projektów, takich jak: Mleko dla Aleppo, co pomogło matkom 3000 dzieci co miesiąc otrzymywać potrzebne dla nich mleko. Z ogromną wdzięcznością przyjęto w całej Syrii projekt, na realizowanie którego w imieniu Polaków przekazał środki polski rząd. Początkowo 1,5 mln zł przeznaczono na leczenie dzieci, następnie 4 mln na leczenie starszych, wycieńczonych wojną ludzi. Czasami potrzeba było niewiele, bo najtańsze zabiegi kosztowały 10 dolarów. Jednak dla niektórych rodzin i ta suma była problemem. Podczas wizyt Stowarzyszenia Pomoc Kościołowi w Potrzebie w Syrii, Syryjczycy prosili o jedno: Podziękujcie w naszym imieniu Polakom.

Dlaczego chrześcijaństwo na Bliskim Wschodzie?

Chrześcijaństwo nie przybyło na Bliski Wschód z Zachodu. To tu są korzenie chrześcijaństwa. Bez nas Bliski Wschód nie będzie taki sam.

ks. bp Bashar Warda, abp Irbilu, Irak

Trwające wojny: od 2003 r. w Iraku oraz od 2011 r. w Syrii, a także tzw. Arabska Wiosna w latach 2010-13 doprowadziły do załamania struktur społecznych na Bliskim Wschodzie. Ludzie wszystkich wyznań uciekają z Bliskiego Wschodu w wyniku coraz szerzej zataczającego się kręgu przemocy fundamentalistów islamskich z Daesh, określających się również mianem Państwa Islamskiego.

Dążąc do zaprowadzenia kalifatu, opartego na prawie z VII wieku, we wszystkich krajach arabskich Daesh dokonuje czystek religijnych, prześladowając, wypędzając i wreszcie mordując tych, którzy nie chcą się podporządkować sunnickiej ekstremistycznej doktrynie. Zagrożeni są, więc sami muzułmanie z odłamu szyickiego, ale też bardziej umiarkowani sunnici. Najbardziej zagrożeni są jednak bliskowschodni chrześcijanie i jazydzi. Tym dwóm grupom grozi całkowite unicestwienie. W rezolucji z 4 lutego 2016 r. Parlament Europejski uznał oficjalnie, że zbrodnie dokonywane przez Daesh na chrześcijanach, jazydach i innych mniejszościach religijnych są ludobójstwem. ONZ do tej pory unika określenia tym mianem poczynań Daesh, co pozwala organizacji na niepodjęcie decyzji o interwencji przeciw terrorystom na Bliskim Wschodzie.

Dotychczasowe wieloreligijne spotecz-

ności na Bliskim Wschodzie stają się coraz bardziej, monoreligijnymi środowiskami rządzonymi przez bezwzględnych ekstremistów islamskich.

Gdzie na Bliskim Wschodzie najbardziej potrzebna jest pomoc?

Syria

Szacuje się, że na przestrzeni sześciu lat (od 2011 r.) liczba chrześcijan w Syrii spadła o 50% (92 500 osób). Aktualnie chrześcijaństwo stanowią 5% populacji Syrii. Wyjątkowo dramatycznym przykładem jest Aleppo, znajdujące się w epicentrum syryjskiej wojny domowej. Całość populacji miasta skurczyła się z 2,3 mln do 1,6 mln (o 30%), a jednocześnie w tym samym okresie liczba chrześcijan w Aleppo zmalała o 80%. Obecnie Aleppo zamieszkuje ok. 35 000 chrześcijan. Spadek tej liczby postępuje coraz szybciej.

Rand Mitri, studentka z Aleppo, Syria

Nasze życie otoczone jest przez śmierć. Ale, tak jak wy, codziennie rano zamykamy za sobą drzwi i wychodzimy do pracy lub do szkoły. W tym momencie ogarnia nas strach, że gdy wrócimy wieczorem nie zastaniemy już naszych domów takimi, jak je opuściliśmy rano, a naszych bliskich w nich nie będzie. Być może tego właśnie dnia zginie. Albo może nasze rodziny zginą. To bolesne

doświadczenie. I nie ma od tego ucieczki, nikogo, kto mógłby udzielić pomocy.

Irak

Po rozpoczęciu wojny w Iraku w 2003 r. z kraju wyemigrowało ok. 66% chrześcijan.

ciąg dalszy na str. 17

My się za was modlimy i cierpimy, pamiętajcie o nas! Podziękowania przeplatane były pytaniami pełnymi obaw czy nam się nie znudziła ta pomoc, przecież wojna trwa już tyle lat! Zostali zapewnieni, że zawsze mogą liczyć na naszą pomoc i modlitwę i że będziemy mówić w ich imieniu i wołać o sprawiedliwość! Kiedy są pytani na miejscu, czego potrzebują najbardziej, często odpowiadają: niczego, dajcie nam tylko żyć w pokoju i pracować!

Arabia Saudyjska

Niewielu z nas wie, że w Arabii Saudyjskiej mamy dużą grupę chrześcijan z Filipin czy Indii. Nie mają oni ani jednego oficjalnego miejsca, gdzie mogliby się pomodlić, odprawić Mszę św. Liczbę pracujących tam chrześcijan ocenia się na ok. 3 mln. Możemy sobie wyobrazić, że dzieci, które poza katechezą przekazywaną w tajemnicy w domu rodzinnym, czasami przez wiele lat nie mają innej możliwości korzystania z sakramentów! Każda modlitwa czy nauczanie przez rodziców może skutkować interwencją policji religijnej, której zadaniem jest pilnowanie, aby nawet w prywatnych domach nie odbywały się żadne modlitwy ani rozmowy, które nie dotyczą islamu! W zależności od sytuacji politycznej, jeśli znajdzie się przy kimś Biblię czy różaniec, grozi mu deportacja lub więzienie. Podobne represje grożą za uczenie dzieci religii! Kiedy myślimy, że czasy Kościoła podziemnego to przeszłość, to nic bardziej mylnego! Gdy dzisiaj w Europie mówimy o podstawowych prawach człowieka, w tym swobodzie wyznawania wiary, to nie wolno nam również w imię poprawności politycznej milczeć o tej ogromnej grupie osób, której odebrano prawo do swobodnego wyznawania Chrystusa.

Arabia Saudyjska odpowiada, niestety, za finansowanie różnych bojówek, również w Syrii, których ofiarami są często chrześcijanie. Jednak kraj ten wydobywa 20 proc. ropy naftowej i to zamyka usta tym,

którzy gdzie indziej mówią o prawach człowieka! Przecież to daleko...

Od wielu lat przyzwyczailiśmy się do informacji, że w Bagdadzie zginęło 30 czy więcej osób, że na skutek bombardowania zginęło w Syrii kilkaset osób. Taki przekaz grozi zubożeniem, a przecież za każdą liczbą stoi tragedia człowieka i jego bliskich, często naszych braci i sióstr w wierze! Nie bądźmy obojętni! Nawet jeśli to jest daleko, to nie możemy ze spokojem na to patrzeć. To, co kiedyś działo się w krajach Bliskiego Wschodu dzisiaj rozgrywa się na ulicach Europy.

Jak pisał Benedykt XVI, emigracja nie jest wyjściem, bo Bliski Wschód bez chrześcijan lub z niewielkimi chrześcijanami nie jest już Bliskim Wschodem, ponieważ wraz z innymi ludźmi wierzącymi tworzą oni tak szczególną tożsamość regionu. Jedni są odpowiedzialni za drugich przed Bogiem. Dlatego ważne jest, aby przywódcy polityczni i religijni rozumieli tę rzeczywistość i unikali polityki lub strategii, która uprzywilejowuje jedną tylko wspólnotę (Ecclesia in Medio Oriente, 31).

To w naszych rękach jest klucz do pokoju. Uczynmy wszystko, aby ta wojna hybrydowa nie wybuchła w Europie i jak najszybciej zakończyła się na Bliskim Wschodzie. Chociaż cieszymy się pokojem od 70 lat, to nie znaczy, że możemy przestać być czujni.

Papieskie Stowarzyszenie Pomoc Kościołowi w Potrzebie dziękuje za pomaganie cierpiącym siostram i braciom. Kapłanom za prowadzenie modlitw i przeprowadzanie zbiorów pieniężnych. Drogim darczyńcom dziękujemy zarówno za dar modlitwy, jak i za dar materialny. Pomoc Kościołowi w Potrzebie jest tylko pośrednikiem. Dzięki wielkiej ofiarności Polaków możemy czynić dobro, dając nadzieję w Ziemi św. i w innych rejonach świata, gdzie cierpią niewinni ludzie. Prośmy Maryję Królową Pokoju, o pokój na świecie, o ustanie prześladowań i o bezpieczeństwo i wolność religijną dla naszych braci. □

ks. prof. dr hab. Waldemar Cisto

dyr. Sekcji Polskiej Pomoc Kościołowi w Potrzebie

Czy bierzesz sobie Dżihad za męża?

Od 1993 roku do 2017 ponad tysiąc dzieci urodzonych we Francji otrzymało od swoich rodziców imię Jihad (dżihad – zmaganie, walka, ale też święta wojna).

Sprawa dotyczy 700 chłopców i 340 dziewczynek (forma – Jihade). Francuskie władze nie reagują, więc bez problemu od lat takie imiona są rejestrowane w miejscowych urzędach stanu cywilnego.

Co prawda w 1993 roku urzędnicy stanu cywilnego stracili prawo do ingerowania w nadawane przez rodziców imiona, ale taką możliwość mają nadal sądy rodzinne, które mogą zmieniać decyzję rodziców „w interesie dziecka”. Chodzi głównie o przypadki ośmieszenia, imion zdyskredytowa-

nych historycznie, czy mających pejoratywny wydźwięk. Sądy z takich możliwości czasami nawet korzystają. I tak np. zakazywały już nadawania takich imion jak Fraise (truskawka), Nutella, czy... Renault Megane. Dość głośne było też zakwestionowanie we wrześniu tego roku bretońskiego, historycznego imienia Fanch, ze względu na ortograficzny zapis i akcent nad n, który nie współgrał z francuską ortografią. Imię nie spodobało się urzędnikom, choć nosiło je w historii m.in. dwóch bretońskich pisarzy. Przepisy pozwalałyby na ingerencję także w przypadku „Jihadu”, ale najwyraźniej sędziowie nie chcą podejmować tu żadnych interwencji, chociaż nadawanie imienia Jihad, poza muzułmańskim kontekstem, wydaje się mocno prowokacyjne wobec państwa. Potwierdza to tezę o abdykacji państwa z konfrontacji wobec islamu. Przy okazji warto dodać, że wg Instytutu Statystyki Francji (INSEE) imię Mohammed właśnie wchodzi do czołówki najbardziej popularnych imion nadawanych w tym kraju. □

Jan Kciuk

Widmo fragmentaryzacji Europy

ciąg dalszy ze str. 3

Zawsze istnieją tzw. przesłanki wewnętrzne – np. w przypadku Jugosławii nawet bez ingerencji Zachodu państwo to miało małe szanse na przetrwanie. Różnice narodowe, religijne i kulturowe były zbyt silne, żeby zachować jedność. Kiedy zabrakło ideologicznego spoiwa, jakim była ideologia internacjonalistyczno-komunistyczna, górę wzięły namiętności narodowe. W takim przypadku bardzo trudno o rozsądek.

Do tej pory wydawało się, że Unia Europejska sprzyja separatyzmowi i regionalizmowi, jednak tak było, kiedy dotyczyło to państw dawnego bloku wschodniego. Gdy niebezpieczeństwo pojawiło się w jednym z państw Zachodu – Bruksela jednoznacznie poparta centralny rząd w Madrycie, przechodząc do porządku dziennego nad wolą mieszkańców Katalonii. To zrozumiałe – istnieje bowiem obawa, że ta choroba, jaką jest separatyzm rozleje się po innych państwach Europy. Nikt nie jest na to przygotowany i nikt tego nie chce.

W Polsce kryzys w Hiszpanii przyjęto ze pokojem – nie pojawiły się żadne głosy poparcia dla Katalonii, poza

Z KRAJU

- Kończąc wizytę w Finlandii, prezydent Duda podziękował miejscowej Polonii za podtrzymanie polskości i zwrócił się o uczczenie w przyszłym roku 100. rocznicy odzyskania przez Polskę niepodległości.
- Premier Szydło zapowiedziała, że rząd podejmie starania, by „ocalić od ocenzurowania” pomnik papieża Jana Pawła II we Francji i zaproponuje przeniesienie go z Bretanii do Polski, o ile będzie zgoda francuskich władz i społeczności lokalnej. Podobną deklarację składali też Węgrzy. Pomnik stoi w Ploermel od 2006 r. i postanowieniem Rady Stanu merostwo ma usunąć z niego krzyż.
- Sejm przyjął przez aklamację uchwałę ustanawiającą rok 2018 Rokiem Zbigniewa Herberta. Oddano w niej hołd „jednemu z najwybitniejszych poetów polskich i europejskich XX w.” w związku z mijającą w przyszłym roku 20. rocznicą jego śmierci.
- Do prac w komisji Sejm skierował rządowy projekt rozszerzający granice obrony koniecznej przy odpięciu napaści na mieszkanie, dom, lokal, czy ogrodzony teren.
- Rząd przyjął projekt ustawy gwarantującej przeznaczenie do 2025 r. 6 proc. PKB na ochronę zdrowia. Był to jeden z postulatów protestujących lekarzy-rezydentów.
- Lekarze rezydenci kończą głodówkę, ale zapowiadają, że ich protest będzie kontynuowany, chociaż w innej formie.
- Instytucje takie jak m.in. MON, MSZ, IPN, GUS i ZUS przeprowadzą w swoich zasobach kwerendę dokumentów, które mogą być przydatne w pracach zespołu ds. reparacji wojennych od Niemiec. Zespołem kieruje poseł Mularczyk.

- Spór o plac. Wojewoda mazowiecki Sipiera otrzymał od Adamczyka – ministra infrastruktury i budownictwa, decyzję, przekazującą do jego dyspozycji plac Piłsudskiego w Warszawie, jako miejsce służące przede wszystkim do organizacji uroczystości państwowych. Właścicielem nieruchomości staje się skarb państwa. Prezydent Gronkiewicz-Waltz zapowiedziała jednak, że miasto „tak łatwo placu Piłsudskiego nie odda”.
- W obecnym kształcie projekt ustawy o ograniczeniu handlu w niedziele nie jest już projektem obywatelskim. Solidarność nie przyznaje się już do tego projektu i jest on głęboką rysą na współpracy „S” z PiS – zapowiedział szef NSZZ „S” Piotr Duda. „Solidarność” domaga się wszystkich niedziel wolnych od handlu, politycy PiS przychylają się do 2 niedziel w miesiącu.
- IPN stwierdził, że odbiera wypowiedź byłego prezydenta Ukrainy Juszczenki, w której dokonuje on nieuprawnionych porównań pomiędzy AK a UPA, jako niestosowną i niezgodną z prawdą historyczną. B. prezydent Ukrainy powiedział m.in., że „nie byłoby sprawiedliwie mówić, że AK to anioły, a UPA to diabły (...). Tak jak dla Polaków bohaterem jest AK, tak dla Ukraińców bohaterem jest, UPA”.
- Na Powązkach otwarto wystawę „Kwatera Ł – Panteon narodowy pod cmentarnym murem”. Kwatera ŁI i ŁII, czyli tzw. Łączka, to miejsce na Cmentarzu Wojskowym na Powązkach w Warszawie, gdzie w latach 1948–56 komunistyczna bezpieka ukryła ciała kilkuset ofiar.
- Bezrobocie, które ostatnio Eurostat określił w Polsce na poziomie 4,6%, jest nie tylko najniż-

sze w historii, ale ono jest w naszych warunkach bezrobociem naturalnym, tzn. już wiele niższe nie będzie – oświadczył wicepremier Morawiecki.

- Polscy producenci w pierwszym półroczu 2017 sprzedali na zagranicznych rynkach 4,95 mln okien i drzwi o łącznej wartości 871 mln euro. W ujęciu ilościowym eksport wzrósł o 8,7%, a wartościowym o 11%. Z prognozy Centrum Analiz Branżowych (CAB) wynika, że w 2017 r. wielkość eksportu stolarki z Polski wzrośnie o 6–9% i przekroczy 10 mln sztuk okien i drzwi.
- Miliard złotych będzie kosztował program rewitalizacji i budowy prawie 200 dworców kolejowych, który podpisał minister infrastruktury Adamczyk.
- Kojarzony ze środowiskiem narodowców poseł Kukiz15 Chruszcz odszedł z Ruchu i dołączył do koła Wolni i Solidarni (Kornel Morawiecki, Małgorzata Zwiercan i Ireneusz Zyska). Koło to ma przystąpić do nowego ugrupowania Jarosława Gowina.
- Przeprowadzony w Instytucie Lecha Wałęsy audyt wykazał wysokie zadłużenie. Wałęsa po otrzymaniu informacji o możliwości likwidacji Instytutu, postanowił przebudować organizację. Do ogromnego długu mieli doprowadzić poprzedni prezesi Wachowski i Gulczewski.
- Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Białymstoku wybrała już świerk, który pojedzie do Watykanu, by ozdobić plac św. Piotra. Drzewo znajduje się w nadleśnictwie Gotdap w Puszczy Rominckiej, ma ok. 50 lat, 28 metrów wysokości, a średnica korony liczy 10 metrów. □
- W wieku 100 lat zmarł w Londynie ptk Zbigniew Makowiecki, ostatni kawalerzysta kampanii wrześniowej i żołnierz 1. Dywizji Pancerniej gen. Maczka.

Ruchem Autonomii Śląska (RAS), który w wydanym oświadczeniu stwierdził, że referendum niepodległościowe „stanowi konsekwencję rozczarowania części katalońskiej społeczności ograniczeniami regionalnej autonomii i demonstrowanego przez rząd w Madrycie braku woli dialogu”. I dodał: „Pat w relacjach między Barceloną a Madrytem dowodzi, że sporów między państwami Unii Europejskiej a zbuntowanymi prowincjami nie można traktować jako wewnętrznej sprawy tych państw, narażonych na pokusę użycia siły wobec swych obywateli”. Ruch Autonomii Śląska ostrzegł też, że możliwa obojętność UE „odbierana będzie jako wyraz słabości i pogłębi kryzys zaufania wielu Europejczyków do instytucji unijnych”.

Oczywiście od razu pojawia się pytanie – czy Polska, uchodząca do tej pory za kraj jednolity etnicznie i unitarny mogłaby być narażona na podobne wstrząsy, jak Hiszpania czy Wielka Brytania? Jest to bardzo mało prawdopodobne. RAS jest w Polsce raczej polityczną egzotyką niż ruchem reprezentującym poważną siłę polityczną. Tzw. naród śląski nie istnieje, jest wytworem fantazji twórców tej organizacji. Aktywność jego liderów wielu ludzi w Polsce irytuje, ale – jak słusznie napisał jeden z polskich publicystów – gdyby nie media, które ich nagłaśniają, nikt by o nich nie wiedział. Tak samo należy ocenić straszenie opinii publicznej machinacjami Moskwy, która rzekomo dąży do rozpalenia śląskiego separatyzmu. Takie głosy pojawiły się po tym, jak w 2013 roku RAS skierował do ambasadora Rosji w Polsce pismo, w którym czytamy: „Mamy nadzieję, że Wasza Ekscelencja przekazuje naszą prośbę władzom Federacji Rosyjskiej, aby w swoich poczynaniach uwzględniły odrębność Ślązaków od Polaków oraz uwzględniły fakt, że nie mamy wpływu na poczynania władz polskich, które są z natury antyrosyjskie i rusofobiczne”. Była to klasyczna prowokacja i demonstracja, mająca na celu zwrócenie na siebie uwagi, a jej konsekwencje polityczne były żadne. □

Jan Engelgard

Depardieu ucieka

Francuski aktor Gerard Depardieu, kiedy nie grał w filmach i nie błąkał się po rosyjskiej Mordowii, przeżywał zwykle kilka miesięcy w swym belgijskim majątku w Nechin, która leży tuż przy granicy z Francją.

Przypomnijmy, że aktor opuścił Francję w 2012 roku po zapowiedzi dodatkowego opodatkowania wielkich fortun i kupił sobie posiadłość w Belgii. W 2013 roku został także obywatelem Rosji.

W posiadłości Depardieu w miasteczku Nechin można było wynajmować pokoje, aktor zainwestował także w miejscową agencję nieruchomości, bar, cukiernię i piwnicę z winami. Teraz okazuje się, że i Belgia idzie drogą zwiększania podatków i od 1 stycznia 2018 roku wprowadza podatek od wielkich fortun. Nie jest on tak duży jak we Francji, ale wielu wiąże to z kolejną ucieczką Depardieu. Jego posiadłość w Nechin została właśnie wystawiona na sprzedaż za cenę 1 miliona 190 tys. euro.

O ile Gerard Depardieu wykazuje się niezłym refleksem podatkowym, to wyraźnie taki błąsk stracił b. polityk, biznesmen i aferzysta Bernard Tapie. W momencie, kiedy aktor z Belgii ucieka, Tapie postanowił znaleźć w Belgii swój azyl podatkowy. Na usprawiedliwienie znanego polityka, b. właściciela Adidasa i Olympique Marsylia, ale także aktora-amatora, można jednak dodać, że Tapie jest ciężko chory na raka. □

Jan Kciuk

ZE ŚWIATA

- Kataloński parlament opowiedział się za ustanowieniem niezależnej od Hiszpanii Republiki Katalonii. Ugrupowania opozycyjne – socjalści, centroprawicowa Partia Ludowa i liberaltowie z Ciudadanos – głosowanie zbojkotowały. Premier Hiszpanii Rajoy postanowił odwołać rząd Katalonii i rozwiązać kataloński parlament. Rajoy ogłosił, że 21 grudnia odbędą się w Katalonii wybory, a do tego czasu ministerstwa w centralnym rządzie przejmą uprawnienia katalońskiej administracji.
- Prezydent Austrii Van der Bellen przyjął w pałacu Hofburg Kurza, dotychczasowego szefa MSZ, który po wyborach z 15 października zostaje kanclerzem kraju. Jego chadecka Partia Ludowa ma zamiar utworzyć koalicję z eurosceptyczną Partią Wolnościową (FPÖ).
- Konserwatywna Partia Niepodległości wygrała w wyborach do parlamentu Islandii, ale kierowana przez nią koalicja rządowa utraciła większość. W islandzkim parlamencie (Althingi) zasiadać będą postowie aż 8 ugrupowań. Najwięcej głosów – 25% – zdobyła PN, drugie miejsce zajęł opozycyjny Ruch Lewicowo-Zielony – 17% głosów, Sojusz Socjaldemokratów zdobył 12%, nowa Partia Centrum, założona we wrześniu przez b. premiera Gunnlaugssona, odnotowała wynik 11%, a Partia Piratów, która w 2016 r. zdobyła 14% głosów i stała się trzecią siłą w Althingi, teraz uzyskała 9%.
- Doradca prezydenta Rosji Putina Surkow i specjalny przedstawiciel USA Volker przeprowadzą kolejną rundę rozmów dotyczących Ukrainy w pierwszej połowie listopada.
- Światowe media uważają, że chiński przywódca Xi Jinping podczas XIX zjazdu komunistycznej

partii Chin wywalczył uprawnienia i większą samodzielną władzę niż posiadał nawet założyciel komunistycznych Chin Mao Zedong.

- Dekret prezydenta Nazarbijewa nakazuje porzucenie w Kazachstanie cyrylicy do 2025 r. Zastąpi ją alfabet taciński.
- Kierownictwo PE zdecydowało, że na listopadowej sesji plenarnej odbędzie się kolejna debata na temat „praworządności i demokracji w Polsce”.
- Wicemarszałek Sejmu, szef klubu PiS Terlecki, rzeczniczka PiS Mazurek, marszałek województwa świętokrzyskiego Jarubas z PSL i senator Misiotek PO znaleźli się wśród odznaczonych przez prezydenta Węgier Adera Krzyżem Kawalerskim Orderu Węgierskiego.
- Sejmowa komisja łączności z Polakami za granicą zajęła się kwestią ograniczenia emisji filmu dokumentalnego wyprodukowanego z okazji 95. rocznicy Związku Polaków w Niemczech na terenie Niemiec. Dystrybucja filmu została zablokowana przez niemieckie ministerstwo odpowiedzialne za media i kulturę. Urzędnikom nie spodobały się wypowiedzi Polaków, którzy komentowali, jak im się żyje w Niemczech. Problemem było również poruszenie kwestii restytucji mienia Związku, a poza tym dokument uznano za... „anty-niemiecki, antyjslamski”.
- Irlandzkie służby, we współpracy z polską placówką, prowadzą śledztwo ws. incydentu w rezydencji polskiego ambasadora w Dublinie. Nieznany sprawca rzucił podpalonym przedmiotem w okno rezydencji.
- Nagroda Sacharowa PE za zasługi w walce o prawa człowieka i demokrację została w tym

roku przyznana opozycji demokratycznej w Wenezueli. W Wenezueli od początku roku ponad 130 przeciwników władz straciło życie, a ponad 500 osób uwięziono. Europostowie zwracali uwagę, że codziennie dochodzi tam do naruszeń praw człowieka, a cały kraj znajduje się w kryzysowej sytuacji humanitarnej. Przeciw była lewica.

- Katolicy z Irlandii, zainspirowani przez Polaków, będą odmawiać różaniec wzdłuż wybrzeży wyspy. Na 26 listopada planowana jest wielka modlitwa w obronie prawnej ochrony życia poczętego.
- Światowe linie lotnicze wprowadziły dodatkowe środki ostrożności dotyczące lotów do USA. Chodzi m.in. o skrupulatną kontrolę bagażu, w tym wszystkich urządzeń elektronicznych oraz przeprowadzanie na chybił trafił wywiadów z pasażerami.
- Prezydent Trump zgodził się na ujawnienie dużej partii dokumentów związanych z zamachem na prezydenta Johna F. Kennedy'ego. Prezydent J.F. Kennedy został zastrzelony 22 listopada 1963 r. w Dallas w stanie Teksas.
- Z sanktuarium Montecastello koło Brescii na północy Włoch skradziono relikwie św. Jana Pawła II i błog. ks. Jerzego Popiełuszki.
- W miejscowości Al-Abyar k. Bengazi natrafiono na zbiorową mogiłę z ciałami 36 osób zamordowanych strzałem w głowę. Region ten znajduje się pod kontrolą Libijskiej Armii Narodowej (ANL), lojalnej wobec gen. Chalify Haftara.
- Od chwili ogłoszenia swego „kalifatu” w czerwcu 2014 r. terroryści z Państwa Islamskiego (IS) zamordowali w Syrii w ciągu czterdziestu miesięcy w 150 zbiorowych egzekucjach 5 100 osób. □

Opr. B.D.

Spełnione marzenia Kościuszki

Piotr Witt

Mój odczyt o Kościuszcze w merostwie 7- dzielnicy (GK nr. 34/2017), przyniósł nieoczekiwane plony. Wśród słuchaczy znaleźli się dwaj starsi panowie, mieszkańcy „Siódemki” wyraźnie zainteresowani historią portretu Naczelnika.

Podczas koktajlu zorganizowanego następnie przez Instytut Polski, przedstawili się, jako spadkobiercy i krewni Piotra Józefa i Franciszka Ksawerego Zeltnerów związanych wieloletnią przyjaźnią z osobą polskiego bohatera narodowego.

Wkrótce po tym spotkaniu pan Francois Roullet nadstawił mi arcyciekawy dokument przechowany w rodzinie, który publikujemy poniżej po raz pierwszy od stu lat. Jest to tekst toastu wygłoszonego niegdyś przez jego stryjcznego dziadka. Okazja była szczególna. Rocznicę śmierci Kościuszki emigranci polscy we Francji uczcili 14 października 1917 roku, między innymi bankietem w Montigny-sur-Loing. Jednym z honorowych gości bankietu był Francois de Zeltner. Oto jego toast:

Poczuwam się do obowiązku, Panowie, aby podziękować wam w imieniu mojej rodziny i moim własnym za wasze życzliwe przyjęcie i za subtelny pomysł, aby do wspomnienia o waszym narodowym bohaterze przyłączyć potomków tych, którzy stanowią drugą rodzinę.

Czujemy się szczególnie wzruszeni znajdując się wraz z naszymi przyjaciółmi Polakami w miejscach, gdzie Generał Kościuszko przeżył lata być może najspokojniejsze, ale nie najmniej wypełnione, swego życia. Z jakąż szlachetną prostotą dzielił życie swego przyjaciela Zeltnera. Inni powiedzą o tym znacznie lepiej, niż ja potrafiłbym to uczynić.

Ale, w dniu takim, jak dzisiejszy, kiedy cały naród składa hołd temu, który życie bez reszty poświęcił ojczyźnie uważam, że z jego emerytury spokojnej i oddanej studiom można wzięć przykład do naśladowania. W tych latach, odsunięty od świata Kościuszko jeszcze raz dał dowody swojej bezgranicznej dobroci, swej inteligencji zawsze żywej i swej absolutnej bezinteresowności, nie abdykując z żadnej nadziei, którym poświęcił życie. Jego egzystencja była księgą, której każdą stronicę można traktować jako wzór do naśladowania.

Podobnie jak on, wy, Panowie, w cieniu i w milczeniu przygotowaliście pracę i uporem odrodzenie waszej ojczyzny, lecz szczęśliwsi od niego dożyliście godziny zapytania i będziecie mieli szczęście oglądać Polskę odrodzoną jak zajmuje swe miejsce wśród narodów europejskich.

Panowie, piję za Wielką Polskę.”

W kilku pięknych zdaniach potomek najbliższych przyjaciół Naczelnika zawarł aluzję do wielu wydarzeń doskonale zrozumiałych dla uczestników bankietu. Dla współczesnego czytelnika, po stu latach wypowiedź Franciszka Zeltnera wymaga kilku objaśnień.

Tadeusz Kościuszko bohater dwóch konty-

nentów, Polak najbardziej znany na świecie nigdy nie założył rodziny. Po nieszczęśliwej przygodzie z wojewodzianką Ludwiką Sosnowską we wczesnej młodości i późniejszym epizodzie z drezdeńską elegantką niejaką Limburg życie osobiste Naczelnika, nie ułożyło się harmonijnie. Ostatnich kilkanaście lat spędził jednak w ciszy i spokoju domowego ogniska. Znalazł je we Francji i następnie w Szwajcarii u zaprzyjaźnionej rodziny Zeltnerów.

Stawny i czczony w Ameryce Kościuszko wiele lat życia przeżył we Francji, której od 1792 roku był obywatelem honorowym. Obywatelstwo otrzymał od Konwentu jako jedna z osiemnastu osób wyróżnionych tym zaszczytnym odznaczeniem, obok Fryderyka Schillera i George'a Washingtona. Po studiach warszawskich pięć lat (1769–1774) spędził w Paryżu. Z kampanii amerykańskiej powrócił do stolicy Francji na kilka miesięcy w 1793 roku, zaś pięć lat później, po definitywnym powrocie z Ameryki osiadł tutaj na stałe.

Wzmianka Francois Zeltnera o jego „emeryturze spokojnej i poświęconej studiom” dotyczy głównie dwóch prac. W 1800 roku zainspirował broszurę „Czy Polacy wybić się mogą na niepodległość” (1800), podpisaną przez Józefa Pawlikowskiego. Uzasadniała ona „możliwość powstania bez pomocy zewnętrznej, konieczność uwolnienia chłopów i silnej władzy narodowej.” Skonfiskowana przez władze francuskie broszura ta doczekała się wielu wydań i odegrała ogromną rolę w późniejszych powstaniach narodowych. W r. 1800 napisał też Kościuszko na prośbę płaś Stanów Zjednoczonych w Paryżu pracę o taktyce artylerii konnej, która w przekładzie angielskim ukazała się w r. 1808 pt. *Manoeuvres of Horse Artillery* (Nowy Jork, następnie Londyn 1809). Postulowano się nią jeszcze w r. 1860. Niechętny wobec Bonapartego, wycofał się w roku 1801 do posiadłości Berville zaprzyjaźnionego dyplomaty szwajcarskiego, Pierre Josepha Zeltnera we wsi Montigny-sur-Loing pod Fontainebleau, gdzie uprawiał ogródek i zabawiał się tokarstwem.

Światowa stawa Generała podsunęła wielkim tego świata pomysł wykorzystania go do własnych celów politycznych. W zamian Napoleon, a następnie Aleksander I proponowali Kościuszcze świetne stanowiska i nadzwyczajną sytuację. W odpowiedzi Napoleonowi bohater spod Racławic postawił warunek, że projektowane przez cesarza Księstwo Warszawskie rozciągać się będzie od Rygi do Odessy, zaś od cesarza rosyjskiego żądał, aby ten tworząc Królestwo Kongresowe przywrócił granice na Dźwinie i Dnieprze. Obydwa żądania zostały odrzucone i Kościuszko

„nie abdykując ze swych nadziei” ale odrzucając kuszące propozycje wygodnego życia przeniósł się do innego Zeltnera – Franciszka Ksawerego, wójta w szwajcarskiej Solurze. Tutaj zmarł 24 października 1817 roku sporządzivszy uprzednio testament, którym uwalniał chłopów od pańszczyzny w swoim majątku na Polesiu. Uprzednio, w testamencie amerykańskim spisanym przed podróżą powrotną do Europy pozostawił pokaźny legat na wykup murzynów z niewolnictwa.

W październiku 1917 roku trwała jeszcze straszliwa Pierwsza Wojna Światowa. Traktat pokojowy miał być podpisany w Wersalu dopiero dwa lata później. Ale w październiku 1917 roku uczestnicy bankietu kościuszkowskiego „dożyli już godziny zapłaty”. Z inicjatywy Romana Dmowskiego oraz kierowanego przez niego Komitetu Narodowego Polskiego utworzona została Armia Polska we Francji, zwana też Błękitną Armią (l'Armée bleue od koloru francuskich mundurów). Była powołana formalnie 4 czerwca 1917 dekretem prezydenta Francji Raymonda Poincarégo. Zwano ją też Armią Hallera – od nazwiska głównodowodzącego generała Józefa Hallera. W dniu 26 kwietnia 1919 roku przetransportowano oddziały do Chelma. W maju zostały wystane na front polsko-rosyjski i wzięły udział w wielu walkach z Armią Czerwoną – głównie z konnicą Siemiona Budionnego. Transport oddziałów Armii do Ojczyzny trwał od kwietnia do czerwca 1919 roku. Armia liczyła wtedy ok. 68 tys. żołnierzy w pięciu dywizjach piechoty, dywizji szkolnej (instrukcyjnej), pułku czołgów i 7 eskadrach lotniczych. Przywiozła także dużą ilość sprzętu, co umożliwiło uzbrojenie powstających w kraju jednostek Wojska Polskiego. □

François de Zeltner *

14 octobre 1917 - Montigny

* Toast que j'ai porté le 14 octobre 1917 à Montigny-sur-Loing au banquet du lendemain de la mort de Kościuszko.

„J'ai le devoir, Messieurs, de vous remercier au nom de ma famille et au mien de votre aimable accueil et de la pensée si délicate que vous avez eu d'associer au souvenir de votre Héros national les descendants de ceux qui firent sa seconde famille.

Il est particulièrement touchant pour nous de nous retrouver avec nos amis Polonais dans les lieux où le Général Kościuszko a vécu les années les plus retirées peut-être, mais non les moins remplies de sa vie. Avec quelle noble simplicité il vint partager l'existence modeste de son ami de Zeltner. D'autres l'ont dit bien mieux que je ne saurais le faire.

Mais un jour comme celui-ci où toute une nation rend hommage à celui qui lui a consacré sa vie entière, je trouve qu'il y a un admirable exemple à puiser dans cette retraite paisible et studieuse pendant laquelle Kościuszko a donné une fois de plus le spectacle de sa bonté sans limites, de son intelligence toujours en éveil, de son désintéressement absolu sans abdiquer aucun des espoirs pour lesquels il avait sacrifié sa vie. Son existence fut un livre dont chaque page peut être donnée comme un modèle.

Comme lui, Messieurs, vous avez préparé dans l'ombre et le silence, par le travail et la persévérance la rénovation de votre patrie, mais plus heureux que lui, vous touchez à l'heure de la récompense et vous aurez le bonheur de voir la Pologne reconstituée reprendre sa place parmi les nations européennes.

Messieurs, je bois à la plus Grande Pologne.”

* François de Zeltner : 1871 - 1930

Dziedzinniec dialogu

Bogumił Łoziński

Pluralizm i autorytet

Różne opinie duchownych są dopuszczalne, jednak w sprawach zasadniczych powinno obowiązywać jedno stanowisko, wyrażone przez Magisterium Kościoła.

Tak można podsumować debatę „Głos(y) Kościoła”, która odbyła się w ramach Dziedzinnca Dialogu. Choć idea takich spotkań polega przede wszystkim na dialogu katolików z niewierzącymi i ludźmi innej wiary czy wyznania, organizatorzy postanowili zająć się zróżnicowaniem opinii wewnątrz Kościoła katolickiego, a dokładnie między duchownymi. Stąd do debaty zaproszeni zostali księża wyrażający często skrajnie odmierne poglądy na ten sam temat. Uczestniczyli w niej: ks. prof. Paweł Bortkiewicz, dominikanin o. prof. Andrzej Kłoczowski, jezuita ks. prof. Dariusz Kowalczyk oraz ks. prof. Alfred Marek Wierzbicki.

Próbka pluralizmu

Czy duchowni powinni dyskutować ze sobą publicznie, skoro wielość odmiennych opinii może wprowadzać zamęt wśród wiernych? Punktem wyjścia do rozmowy na ten temat stała się wypowiedź abp. Wojciecha Polaka, który w wywiadzie dla „Tygodnika Powszechnego” stwierdził, że jeśli jakiś podległy mu ksiądz weźmie udział w anty-uchodźczej manifestacji, to go suspenduje. Odmienność opinii i perspektyw, z jakich słowa prymasa Polaka ocerali dyskutanci, była doskonałym przykładem, jak bardzo nasz Kościół (utożsamiany przez organizatorów debaty wyjątkowo z duchowieństwem) jest zróżnicowany. Ks. prof. Bortkiewicz zwrócił uwagę, że słowo „uchodźca” ma obecnie wiele znaczeń. Jeśli jest ono rozumiane w zgodzie z definicją konwencji genewskiej, to sytuacja jest oczywista i należy tych ludzi przyjąć, bo jest zagrożone ich życie. Jednak obecnie granicę Europy przekraczają osoby, które emigrantami nie są. Problem ten ma inne wymiary – wiąże się z wojną cywilizacyjną i jest zagrożeniem kulturowym. Polemizował z nim ks. prof. Wierzbicki, który stwierdził, że język zagrożeń cywilizacyjnych go przeraża, choć przyznał, że byłby ostrożny ze stosowaniem suspensy. Jego zdaniem księża w ogóle nie powinni uczestniczyć w manifestacjach, lecz mogą zabierać głos w danej sprawie. – Tylko co jest manifestacją? – pytał ks. prof. Kowalczyk w kontekście niedawnej akcji modlitwowej Różaniec do Granic. Jak zauważył, padają kuriozalne opinie, że była ona manifestacją przeciwko imigrantom, a bp Pieronek stwierdził nawet, że jej uczestnicy są przeciwko nauczaniu papieża Franciszka. Według o. prof. Kłoczowskiego problemem nie są uchodźcy, tylko budowanie strachu przed nimi.

Już ta początkowa wymiana zdań pokazała, jak wielkie jest zróżnicowanie opinii wśród duchownych.

Kogo mamy słuchać?

Wobec tak wielu stanowisk kogo mają słuchać wierni? Co ma być dla nich głosem wyrażającym stanowisko Kościoła? Ks. prof. Kowalczyk zauważył, że są sprawy, wobec których duchowni mogą mieć różne opinie, ale są takie, w których Kościół powinien zajmować jednoznaczne stanowisko. Jako przykład podał problem interpretacji stanowiska Franciszka z adhortacji „Amoris laetitia” w sprawie dopuszczenia do Komunii św. osób żyjących w związkach niesakramentalnych. W tej sprawie jest tak wiele stanowisk, interpretacji lokalnych biskupów, które owocują konkretnymi rozwiązaniami duszpasterskimi, często zupełnie odmiennymi, że powinno się na ten temat jasno wypowiedzieć Magisterium Kościoła (władza autorytatywnego nauczania prawd wiary, sprawowana przez kolegium biskupów z papieżem jako głową oraz indywidualnie przez biskupów pozostających w łączności z kolegium). Tym bardziej że jest to sprawa doktrynalna. – Ponieważ papież napisał dokument dający pole do interpretacji, to teraz powinien się jednoznacznie wypowiedzieć – wtórował mu ks. prof. Bortkiewicz. Nie zgodził się z nimi ks. prof. Wierzbicki, według którego krytycy „Amoris laetitia” nie rozumieją papieża i nie ma potrzeby, aby musiał coś w tej sprawie precyzować. Według profesora Franciszek odchodzi od myślenia legalistycznego, nie rozstrzyga, kto może, a kto nie może przyjmować Komunii św., lecz wskazuje, że należy rozpoznać konkretny przypadek. Dlatego papież świadomie zostawił tu pole do interpretacji konkretnej sytuacji. W odpowiedzi ks. prof. Kowalczyk zwrócił uwagę, że wewnątrz Kościoła jest problem z pluralizmem. – Kto zadaje pytanie o „Amoris laetitia”, jest uważany za wroga Franciszka – ubolewał.

Ojciec Kłoczowski zwrócił uwagę, że problem leży w braku języka, jakim mamy głosić światu prawdę o miłości Boga i wielkości człowieka, a wynika on z faktu, że żyjemy w epoce postprawdy.

Gdzie jest autorytet

Czy zatem Kościół w Polsce powinien podjąć się interpretowania papieskiego nauczania w tej sprawie, aby przeciąć niejasności? Czy w ogóle powinien zajmować stanowisko w kwestiach dotyczących różnych aspektów życia publicznego i politycznego? Okazało się, że w tej kwestii dyskutanci są zgodni. Uważają, że głos Kościoła w tych sprawach jest bardzo potrzebny, i twierdzenia, że powi-

nien on schować się do zakrystii, są błędne. Szybko jednak okazało się, że zgadzając się co do zasady, oczekują od biskupów diametralnie odmiennych opinii na konkretne problemy. Na przykład ks. prof. Wierzbicki ubolewał, że nie ma listu episkopatu na temat demokracji, bowiem według niego jest ona w Polsce zagrożona i trzeba jej bronić. Przeciwnie stanowisko zajął ks. prof. Kowalczyk, który uważa, że list abp. Stanisława Gądeckiego, w którym poparł on zawetowanie przez prezydenta ustaw sądowych, był niepotrzebny. – Nie jest rolą Kościoła ocena, czy należy przeprowadzić reformę sądownictwa, czy ma zostać tak, jak byto – stwierdził jezuita.

Drogę rozwiązania tego sporu wskazał o. prof. Kłoczowski, który zwrócił uwagę, że nie chodzi o to, w jakich sprawach Kościół ma zabierać głos, a w jakich nie, ale co powinno zawierać przesłanie Kościoła. – Ludziom potrzebne jest umocnienie, nadzieja. Szukają autorytetu, aby zaspokoić te pragnienia, i taką rolę powinien pełnić Kościół, głosząc miłość Chrystusa – tłumaczył.

Słowa dominikanina wydają się dobrym podsumowaniem dyskusji o różnicach między ludźmi Kościoła. One mogą być, ale najważniejsze, aby wskazywać właściwe drogi rozwiązania problemu, a drogi te pokazuje Chrystus w Ewangelii. W Kościele autorytetem jest Bóg.

Dążyć do prawdy

Specjalne słowo do uczestników Dziedzinnca Dialogu przestał papież senior Benedykt XVI. Przypominając idee tego przedsięwzięcia, tłumaczył, że ponieważ Bóg nie wszystkim obdarzył łaską wiary, „Kościół potrzebuje także wielkich dziełców, na których wszyscy poszukujący i pytający będą mogli przedstawić swoje poszukiwania Bogu Jedynemu i w dialogu z wierzącymi dążyć do prawdy”.

ciąg dalszy na str. 11

KRZYŻÓWKA Z... NIEPODLEGŁĄ

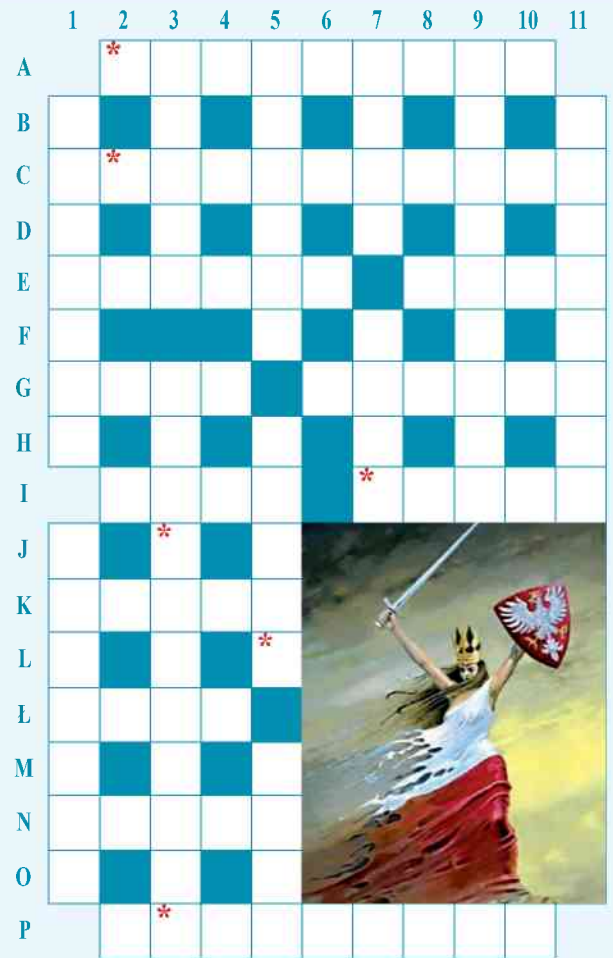
PROPONUJE: MDZ

Poziomo: A-2. Józef Klemens ... (1867-1935), naczelnik państwa w latach 1918-1922. C-1. Jędrzej ... (1870-1944), premier RP w latach 1918-1919. E-1. Lekcja na wyższej uczelni. E-8. W średniowieczu: zamknięta grupa społeczna posiadająca odrębne prawa i obowiązki. G-1. Paliwo o wyższej wartości opałowej od węgla. G-6. Żeglarska piosenka. I-2. ... Europejska. I-7. Tropikalne pnącze. K-1. Potoczna nazwa podtlenku azotu używanego jako „dopalacz” samochodowy. Ł-1. Największy wulkan w Etiopii. N-1. Miasto w woj. śląskim. P-2. Ignacy Ewaryst ... (1866-1936), socjalista, premier tzw. rządu lubelskiego - 14. XI. 1918 r. podporządkował się J. Piłsudskiemu.

Pionowo: 1-B. Roman Stanisław ... (1864-1939), endek, przeciwnik polityczny Piłsudskiego, polski delegat na Konferencję w Paryżu w 1919 r.- sygnatariusz Traktatu Pokojowego w Wersalu. 1-J. Nazwa sojuszu państw walczących w czasie I wojny światowej przeciwko sojuszowi państw centralnych. 3-A. Litera oznaczająca liczbę niewiadomą w matematyce. 3-G. Ustawa zasadnicza, określająca zasady ustroju politycznego i społeczno-gospodarczego państwa. 5-A. Kromka wysuszonego pieczywa, nadającego się do przechowywania przez dłuższy czas. 5-H. Główny kierunek w kulturze europejskiej z końca XVI wieku do XVIII wieku. 5-M. Jadalny grzyb z koncentrycznymi pasami na kapeluszu. 7-A. Rurka do odsuszania ziemi. 7-F. Schronienie udzielane cudzoziemcowi przesładowanemu na terenie innego państwa. 9-A. Ulubiona klacz Piłsudskiego. 11-B. Bolesław Ignacy Florian ... - Długoszowski (1818-1942), lekarz medycyny, osobisty adiutant Piłsudskiego, późniejszy generał. Jego prochy spoczywają na Cmentarzu Rakowickim w Krakowie. □

Rozwiązanie krzyżówki z GK nr 31/2017: „Nienawiść to najgroźniejsza choroba człowieka”.

Poziomo: rodzic, operacja, halka, torero, rumba, nasturcja, skarbonka, numeracja, niedziela, wieża, Niniwa, ścisk, kałamarnica, Italia. **Pionowo:** nienawiść, epoka, śmiecie, prosta, organki, tchórz, ścianka, rataj, Asuan, Itaka, zderzak, żdźbło, choroba, bielmo, element, lepra, kabalarka. □

Litery z pól oznaczonych gwiazdkami czytane rzędami utworzą rozwiązanie.

GŁOS WOKÓŁ SPORTU

Bogdan Usowicz

☺ W meczu na szczycie ekstraklasy lider Lech Poznań zremisował z Wisłą Kraków 1:1. Nowym liderem został Górnik. Wiceliderem – Legia, która pokonała Arkę Gdynia 2:0. Pozostałe wyniki 14 kolejki: Sandecja Nowy Sącz – Górnik Zabrze 1:2, Cracovia – Bruk-Bet Termalica Nieciecza 1:1, Piast Gliwice – Wista Płock 2:1, Śląsk Wrocław – Pogoń Szczecin 3:0 (pracę w Pogoni stracił trener Skorża), Jagiellonia – Zagłębie Lubin 3:1.

☺ Puchar Polski. Korona Kielce wygrała pierwsze ćwierćfinałowe starcie w Lubinie z KGHM Zagłębiem 1:0. Blisko półfinału jest Górnik Zabrze, który pokonał prowadzącą w 1. lidze Chojniczankę 3:1. Broniąc Pucharu Arka Gdynia w pierwszym ćwierćfinałowym meczu ograła innego 1-ligowca Chrobrego Głogów 2:0.

☺ Przed reprezentacją Polski pozostały 2 ostatnie mecze w tym roku. W towarzyskich spotkaniach Biało-Czerwoni podejmą Urugwaj i Meksyk. Selekcjoner Nawatka podał listę zawodników z klubów zagranicznych powołanych na te starcia. Znalazł się wśród nich Boruc, który w ten sposób oficjalnie pożegna się z drużyną narodową.

☺ Dudek zdobył srebrny medal indywidualnych mistrzostw świata w jeździe na

żuźlu. Pierwszy w karierze tytuł zapewnił sobie Australijczyk Doyle, który triumfował też w ostatnich zawodach sezonu Grand Prix Australii w Melbourne. Drugi był tu Brytyjczyk Woffinden, trzeci Zmarzlik, a czwarty właśnie Dudek. Kolejność w całym cyklu – Doyle, Dudek, Woffinden, Janowski, Zmarzlik, Sajfudinow (Rosja).

☺ Szybko zakończyły się występy Urszuli Radwańskiej w Chinach, a Przysiężnego w Australii. Polka przegrała w 1. rundzie turnieju w Liuzhou z Stojanović 4:6, 1:6, a Przysiężny poddał mecz z powodu urazu w challengerze w Traralgonie z Thompsonem przy stanie 1:6, 0:3.

☺ Janowicz wciąż zajmuje 136. lokatę w rankingu ATP World Tour. Agnieszka Radwańska zachowała 28. miejsce w światowym rankingu tenisistek. Z 6 pozycji na 3 awansowała zwyciężczyni kończącego sezon turnieju masters – WTA Finals – Danka polskiego pochodzenia Wozniacki. Liderką pozostała Rumunka Halep.

☺ W pierwszym meczu sezonu 2017-18 Rugby Europe Trophy reprezentacja Polski przegrała w Pradze z Czechami 14:19.

☺ Kozaczk zajęła 7 miejsce w zawodach Pucharu Świata szablunek, które rozegrano

w Orleanie. W walce o półfinał przegrała z mistrzynią świata w drużynie Włoszką Gulottą 13:15.

☺ Dyrektor techniczny Williamsa, Lowe, potwierdził, że team Formuły 1 bierze pod uwagę zatrudnienie Rosjanina Kwiaty. Innym kierowcą, którym interesuje się ekipa z Grove, jest Kubica, którego czekają kolejne testy w brytyjskim zespole.

☺ Kibice Cracovii i Polonii Warszawa pokłócili się przed przyjazdem na Konwiktorską zespołu Widzewa Łódź i poinformowali o zerwaniu tzw. zgody. Było to najdłuższe trwające porozumienie między kibicami polskich klubów, które obowiązywało nieprzerwanie od 1968 r. Przyjaźń klubów datowała się natomiast jeszcze od czasów II RP.

☺ Polska delegacja PZPN, w składzie m.in. z prezesem Zbigniewem Bońkiem i selekcjonerem Adamem Nawatką, przebywała w Rosji, gdzie wybierała ośrodek dla reprezentacji na piłkarskie mistrzostwa świata 2018. Preferowano ośrodki w okolicach Soczi i Kazania.

☺ Z powodu „braku komponentu wysiłku fizycznego” brydż nie może być uznany za dyscyplinę sportu – orzekł Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej. □

L'année 1917

Un tournant dans l'histoire.

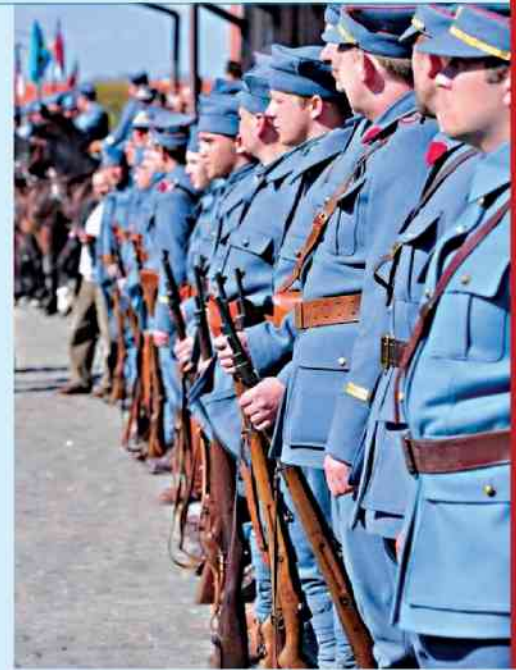
L'année 1916 avait vu les belligérants camper sur leurs positions. Comment la situation allait-elle se débloquer, alors que tout semblait figé ? Des événements majeurs, qui se déroulent presque simultanément en 1917, vont précipiter les choses. D'un côté, la révolution russe se déploie en deux phases. La première, celle de Février, renverse le tsarisme avec l'abdication de l'empereur Nicolas II, la constitution de gouvernements successifs et le chaos. Cela fera le lit de la révolution d'Octobre qui verra l'instauration du régime communiste pour 75 ans. De l'autre côté, les États-Unis mettent fin à leur isolationnisme et entrent dans la guerre en avril. Ils se rangent du côté des Alliés, principalement les Britanniques et les Français, mais les Américains ne seront vraiment opérationnels que six mois plus tard. Et il faudra attendre encore un peu plus d'un an pour voir la fin du conflit. Néanmoins, ces deux événements auront des conséquences directes sur les hostilités en changeant le cours de la guerre, mais aussi indirectes car ils changeront pour longtemps le visage du monde.

En 1917, la question polonaise apparaît au niveau international sur le fond de la guerre. Après la retraite des Russes en 1915, le royaume de Pologne est occupé par les Allemands et les Austro-hongrois. Nous avons vu que le 5 novembre 1916, avec l'idée de rallier les Polonais à la cause des empires centraux, les deux gouverneurs généraux qui administrent les territoires polonais au nom de l'Empire allemand et de la Double monarchie austro-hongroise, avaient publié simultanément un acte proclamant l'intention des monarques d'y créer un royaume de Pologne, autonome et lié à ces puissances centrales. En fait, il s'agissait de créer un État sous tutelle, dans le but de mobiliser des hommes pour renforcer les forces germano-austro-hongroises sur le front de l'Est. Quid des frontières ? Celles-ci ne sont pas définies précisément. Et les institutions ? Un mois plus tard, le 6 décembre, les gouverneurs généraux publient

des ordonnances portant création du Conseil d'État provisoire du Royaume de Pologne. Composé de vingt-cinq membres – quinze pour la zone d'occupation allemande et dix pour la zone austro-hongroise –, le Conseil prend ses fonctions le 14 janvier 1917. Il nomme un exécutif de huit personnes, dont Józef Piłsudski qui est chargé du département de la Guerre. Mais il y restera à peine six mois. Il démissionne le 2 juillet, avant de refuser de prêter serment de fidélité aux empereurs d'Allemagne et d'Autriche-Hongrie, et d'appeler ses légionnaires à en faire autant. Il est arrêté et emprisonné à Magdebourg où il restera jusqu'en novembre 1918. Le 25 juillet, le Conseil d'État démissionne. Le 12 septembre, les autorités d'occupation désignent un Conseil de régence qui entrera en fonction à la fin du mois d'octobre, mais il ne sera réellement actif qu'à partir de la fin de l'année avec la nomination du premier gouvernement de Jan Kucharzewski.

L'annonce unilatérale, par les puissances centrales, de créer un royaume de Pologne, a suscité des protestations de la part des alliés de la Triple-Entente, notamment de la Russie. Cette dernière réitère sa proposition de création d'un État polonais, autonome mais sous tutelle de l'Empire russe. Cette proposition reçoit le soutien des alliés comme la France et la Grande-Bretagne. Toutefois, après la révolution de Février, le gouvernement provisoire russe reconnaît aux Polonais le droit à un État indépendant. La Pologne, même si elle n'existe pas encore officiellement sur la carte, devient un centre d'intérêt et un enjeu, chaque partie prenante du conflit cherchant à obtenir ses faveurs pour l'aider dans son effort de guerre.

Le 20 septembre 1917 est important pour notre pays. Ce jour-là, en effet, le Comité national polonais, créé un mois plus tôt à Lausanne par Roman Dmowski, est reconnu par la France comme le gouvernement légitime de la Pologne représentant les intérêts du pays. Les autres alliés de la Triple-Entente feront de même dans les

semaines qui suivront. Ce comité fait suite à un premier Comité national polonais, créé en 1914 par Roman Dmowski, d'obédience pro-russe, en opposition à Józef Piłsudski qui avait choisi le camp des empires centraux pour se battre contre la Russie. Le nouveau comité s'installe à Paris et comprend parmi ses membres des personnalités comme le pianiste Ignacy Paderewski, auteur d'un mémoire plaçant pour une Pologne indépendante avec un accès à la mer, qu'il remet au président américain Woodrow Wilson le 11 janvier 1917. Ce dernier s'en inspirera pour rédiger, en janvier 1918, le 13e des quatorze points de son programme de paix. Le nouveau comité, dans la continuité du premier, soutient l'organisation de l'armée polonaise en France, permise par une décision présidentielle du 4 juin. Avec près de cent mille hommes, elle sera commandée par le général Józef Haller qui donnera son nom à cette armée qu'on appellera aussi Armée bleue en raison de la couleur des uniformes. Une première unité de soldats polonais avait été créée en 1914 avec des volontaires regroupés à Bayonne, d'où leur surnom de Bayonnais. Intégrée à la Légion étrangère, elle avait subi d'énormes pertes et avait été dissoute un an plus tard. Des anciens Bayonnais ont intégré l'Armée Haller. □

Pluralizm i autorytet

Wyraził przy tym radość, że ta idea została podjęta ze szczególną intensywnością w Polsce, w „społeczeństwie, które jest silniejsz kształtowane przez wiarę niż inne części świata zachodniego, chociaż i tu można odczuć, jaki wpływ na nasze zachowanie wywiera nowoczesność”. – Wasze spotkanie w tych dniach będzie wydarzeniem, którego znaczenie sięgnie daleko poza Polskę – podkreślił.

Dziedziniec Dialogu to polska edycja Dziedzińca Pogan. Wydarzenie zainicjował w 2011 r. Benedykt XVI. Organizuje je Papieska Rada ds. Kultury, zapraszając do współpracy Kościoły lokalne. Idea Dziedzińca nawiązuje do spotkania z

ciąg dalszy ze str. 9

„poganami”, na wzór dawnego dziedzińca świątyni jerozolimskiej. Celem takiego spotkania ludzi, reprezentujących różne religie, wyznania i światopoglądy, jest stworzenie przestrzeni do dialogu. Ma to być też pomost między wierzącymi i niewierzącymi, którzy wyznają uniwersalne wartości, bez względu na to, z jakich źródeł je wywodzą. W Polsce Dziedziniec Dialogu odbył się po raz trzeci w Warszawie, a jego gospodarzem była archidiecezja warszawska. W debatach poruszane były aktualne problemy życia społecznego, kulturalnego i naukowego. W tym wydarzeniu uczestniczyli ludzie kultury, nauki, liderzy opinii i mediów czy duchowni. □

Bogumił Łoziński (Gość Niedzielny)

Ukraina jakiej nie znamy

„Dwa Królestwa” to książka niezwykła. Ocalony niemal cudem rękopis doczekał się wydania po wielu latach, a polskiego przekładu dopiero w tym roku.

Rzadko, którą książkę otwiera treść uchwały Sejmu RP, która dotyczy jej Autora. 23 marca 2017 r., Sejm Rzeczypospolitej uczcił pamięć błogostawionego biskupa Grzegorza Chomyszyna w 150. rocznicę jego urodzin, oddając hołd „obywatelowi II Rzeczypospolitej Polskiej, męczennikowi reżimu komunistycznego, nieustającemu orędownikowi pojednania polsko-ukraińskiego”, „Prorokowi Ukrainy, który był niestrudzonego głosicielem wartości europejskich wyrastających z tradycji chrześcijaństwa i cywilizacji łacińskiej”.

W postaci i dziele bpa Chomyszyna Sejm dostrzegł „symbol polsko-ukraińskiego pojednania opartego na historycznym i duchowym dziedzictwie wspólnoty obu narodów, bazującym na niepodważalnych fundamentach moralności i prawdy”. Szkoda jedynie, że recepcja dokonań Błogostawionego Biskupa okazuje się już znacznie mniej jednoznaczna dla jego własnego narodu – Ukrainy.

Wracamy jednak do książki. „Dwa Królestwa” to polskie tłumaczenie zapisków bł. biskupa Grzegorza Chomy-

szyna, greckokatolickiego ordynariusza Stanisławowa z lat 1904–1945. Ponad 500-stronicowy rękopis zawiera gruntowną analizę działalności Cerkwi greckokatolickiej i życia społecznego we wschodniej Galicji tamtego czasu. Jest też świadectwem oporu unickiego biskupa wobec zagrożeń związanych z ideologią ukraińskiego nacjonalizmu OUN i z przerażającego okrucieństwa UPA. Bp Chomyszyn podjął także polemikę z działaniami i postawą metropolity lwowskiego Andrzeja Szeptyckiego. Dzieje tego rękopisu są dość niezwykłe. Cudem ocalał z zawieruchy sowieckiej, nadpalony w ogniu, został odnaleziony po wielu latach. Ukraiński oryginał ukazał się drukiem w... Polsce, na KUL w Lublinie w 2016 r., a rok później dostaliśmy także polski przekład. Książka stała się niemal od razu ważnym głosem w trwającym polsko-ukraińskiego dialogu, pokazała mniej znaną Ukrainę z chrześcijańskim obliczem, potępiającą nacjonalizm i budującą naród Ukrainy w oparciu o wartości wspólne także Polakom.

Zacznijmy jednak od jej niezwykłego Autora. Ks. Bp Chomyszyn był synem chłopskim, który wybrał drogę kapłaństwa

i kształcił się we Lwowie i Wiedniu, gdzie na uniwersytecie uzyskał tytuł doktora w 1899 roku. Po powrocie do Lwowa, w latach 1902–1904 był rektorem tamtejszego unickiego seminarium duchownego, a w 1904 został biskupem diecezji stanisławowskiej obrządku greckokatolickiego. W 1906 r. założył w Stanisławowie seminarium duchowne, był zwolennikiem łatinizacji liturgii, popierał działalność zakonów i wprowadzał – celem pogłębienia religijności ludowej i umocnienia unii – nabożeństwa wzorowane na Kościele łacińskim. Uważał to za gwarancję trwania unii i zabezpieczenie jej przed wpływami prawosławia, które zresztą w swojej diecezji zwalczał. W 1910 r., w liście pasterskim – razem z innymi hierarchami Kościoła greckokatolickiego – apelował do wiernych m.in. o nieuleganie propagandzie prawosławnej. W 1916 próbował wprowadzić w swojej diecezji kalendarz gregoriański, ale spotkało to się z oporem. Wprowadził także zmiany liturgiczne, które miały zmniejszyć podobieństwa pomiędzy nabożeństwami prawosławnymi i greckokatolickimi. Popularyzował w diecezji stanisławowskiej kult Najświętszego Sakramentu, święto Bożego Ciała i kult św. Józefa Kuncewicza, unickiego męczennika. W 1921 wprowadził w diecezji obowiązkowy celibat księży. Nie stronił także od

Papież w dzinsach

Kiedyś Holender marzył, żeby jego syn ożenił się z Holenderką. Później – żeby ożenił się z białą kobietą. Teraz marzy, żeby jego syn ożenił się z kobietą.

Przypomniał mi się ten suchar, kiedy dowiedziałem się, że pierwszą dziewczyną miesiąca w „Playboyu” po śmierci Hugo Hefnera będzie osoba transpłciowa. Zawsze może być gorzej, czasami aż tak, że będziesz tęsknić za obrzydliwcem i cywilizacyjnym szkodnikiem.

Cywilizacja zachodnia została zniszczona. Niemiecka fotograf Esther Mauersberger pokazała w Internecie, jak abortuje własne dziecko. „Jestem niespokojna, poruszam się szybko, czuję się chora. Bałam się stracić kontrolę nad moim ciałem, ale na szczęście tak się nie stało. Wracam do ubikacji. Czuję parcie. Nagle mięśnie się rozluźniają, a ze mnie wyptywa wreszcie różowa bańka. To koniec. Nie muszę już tego trzymać, popatrzę na to nazajutrz rano, zanim wyniosą śmieci. Stoję z moją przyjaciółką na balkonie i jestem szczęśliwa. Czuję się taka odważna i silna” – tak odczucia towarzyszące aborcji opisała na Instagramie. Mauersberger jest znanym fotografem dziecięcym. Jej Instagram peten jest zdjęć noworodków.

Ostatnio wiele mówito się w sieci o kobiecie, która skrzywdziła psa, bo miała za małe mieszkanko. Została znenawidzona. Parę miesięcy temu kobieta, która z tego samego powodu zabiła dziecko, została superbohaterką. Znieprawiony język. Zaciekanie granic. Odwracanie znaczeń.

71-lletnia Szwedka napisała o imigrantach, że gwałcą kobiety, biją, niszczą swoje miejsce zamieszkania. Prokurator uznał to za „mowę nienawiści”. Kobiecie grożą dwa lata więzienia. Islamscy gwałciciele 13-lletnich dziewczynek skazywani są na prace społeczne. Za mówienie prawdy wsadza się do więzienia.

Część europejskiej prasy atakuje publiczną modlitwę różańcową. Na oficjalnym zdjęciu prezydenta Francji w centralnym punkcie znajduje się symbol satanistyczny.

Oczywiście atak barbarzyńcy wewnętrznego jest dla Zachodu groźniejszy. Jednak równolegle trwa atak barbarzyńców zewnętrznych. Skala prześladowań chrześcijan jest obecnie największa w historii. Opublikowano właśnie dramatyczny raport Stowarzyszenia „Pomoc Kościołowi w Potrzebie”. Prześladowania określono jako „najgorsze w historii”, jako działania ludobójcze. W efekcie Kościół w wielu regionach został lub może zostać w najbliższym czasie wytepiiony. Kraje Zachodu w żadnym wypadku nie oferowały chrześcijanom koniecznej pomocy, gdy rozpoczęto się ludobójstwo.

Zawsze może być gorzej? Na jednym z portali widzę zdjęcie księdza przeprowadzającego wywiad z papieżem. Ksiądz bez koloratki, bez sutanny, w dzinsach. Ale jak mówi pewna kobieta z Twittera: „Zawsze należy szukać pozytywów. Dobrze, że papież nie w dzinsach”.

Za to w kraju bezradność PiS dochodzi już do 47 proc. □

Robert Tekieli (Gazeta Polska)

polityki, co w okresie międzywojennym było częstą praktyką wśród duchowieństwa. Był zwolennikiem współpracy z Polską, ale także jej krytykiem, kiedy w grę wchodziły interesy ludności ukraińskiej. Wspierał Ukraińską Katolicką Partię Ludową, która w jego diecezji osiągała najlepsze wyniki wyborcze, potępiał banderyzm i akty terroru.

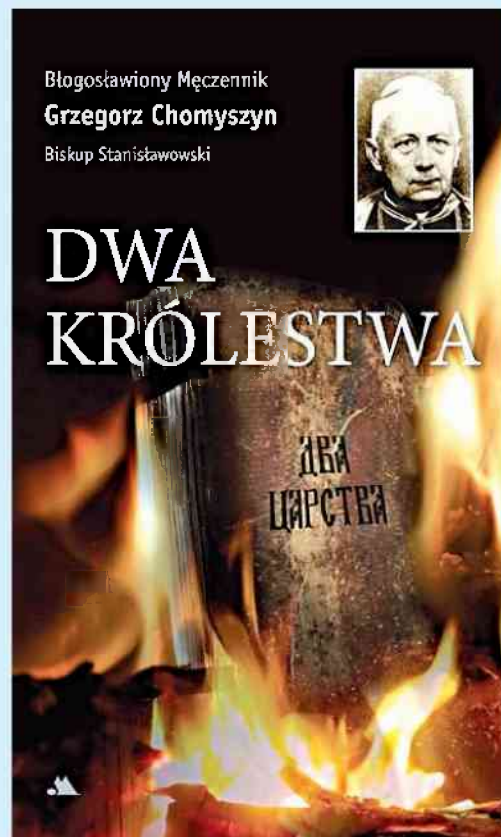
W 1939 roku został po raz pierwszy zatrzymany przez NKWD. Po powrocie na tereny Sowietów, aresztowano go ponownie w kwietniu 1945. Zmarł śmiercią męczeńską w więzieniu łukianowskim NKWD w Kijowie, po 36 dniach bezustannych przesłuchań i tortur 28 grudnia 1945 roku. W czerwcu 2001 roku został beatyfikowany przez Ojca św. Jana Pawła II podczas papieskiej pielgrzymki na Ukrainie i Mszy św. na hipodromie lwowskim.

Bł. bp Grzegorz Chomyszyn jako biskup stanisławowski marzył o niezależnej i niepodległej Ukrainie, ale jako kapłan odrzucał i potępiał radykalny nacjonalizm i stosowanie przemocy. Uważał, że wybór takich form walki może doprowadzić naród ukraiński do degradacji i samozniszczenia. Bp Chomyszyn był nadzwyczajną postacią w historii Ukrainy i Polski, i należy do tej grupy Ukraińców, którzy w różnych momentach historii dążyli do opartego na katolickiej wierze i jej wartościach pojednania i współpracy obydwu narodów. Tytuł

opublikowanego rękopisu - „Dwa Królestwa” to metafora, która nawiązuje do dwóch państw świętego Augustyna i do głębszej metafizyki, w tym walki dobra i zła towarzyszącej nam od początku stworzenia świata. Prof. Osadczy z KUL, który współpracował przy redakcji książki i jest m.in. autorem postawia wydania polskiego, zwraca uwagę na trzy najważniejsze „obszary” tego dzieła. Pierwszym z nich jest jego treść, czyli przemyślenia bp. Grzegorza Chomyszyna, które pokazują i obrazują walkę tytułowych „dwóch królestw”. Drugi „obszar” to historia, jaką przeszedł sam rękopis błogosławionego męczennika. Trzecim „obszarem” jest los, jaki spotkał książkę i jej wydawcę - ks. Ihora Pelechatego. Po jej ukazaniu się w wersji ukraińskiej, niektórzy uznali książkę za prowokację, a księdza Pelechatego dotknęły na Ukrainie represje i prześladowania. Niestety. Książkę tym bardziej warto polecić, bowiem tylko prawda może być fundamentem jakiegokolwiek pojednania. Dla polskiego czytelnika, „Dwa Królestwa” to z kolei odkrycie ukraińskiego patrioty, którego miłość do swojego narodu nie musi się kojarzyć ze złem. □

Bogdan Usowicz

Bł. Męczennik Grzegorz Chomyszyn, Biskup Stanisławowski, „Dwa Królestwa”, pod red. ks. Ihora Pelechatego i

prof. Włodzimierza Osadczego, Wydawnictwo AA, Kraków 2017, dostępna m.in. przez Internet, w tym w księgarni Polonii Christiana, która zaangażowała się w jej promocję. □

Zgnilizna, którą polubiliśmy

Wracam właśnie ze Wschodniej Ukrainy, ze strefy wojny.

W pewien sposób tamtejszy front bywa wręcz urokliwy. Falujący delikatnie krajobraz. Puste, dzikie pola wyschniętej trawy i soneczników. Przekryte ruinami wsi wyrastającymi z już nieuprawianych ukraińskich czarnoziemów. Wszystko tonie w brunatnych bądź rdzawych kolorach. Piękna jesień spadła na świat. Snują się bezdomne zwierzęta, szukające ciepła w okopach. Koty, psy. Fortyfikacje wojenne w środku niczego, otoczone skurczonymi, wykrzywionymi drzewami już bez liści oraz... zardzewiałymi resztkami maszyn bojowych.

W okopach, jak to na Ukrainie bywa, prawdziwe multi-kulti. Spotkasz Tatara, Tadżyka, Żyda. Jest relatywny spokój. Codziennie na całym froncie ginie maksymalnie kilka, w wyjątkowych sytuacjach kilkanaście osób. Kwitnie kontrabanda. Wszyscy się już przyzwyczaili. Wszyscy już to zaakceptowali. Nie tylko w Europie, lecz także na samej Ukrainie. Jakby tej wojny nie było. Nawet nazwa strefy walk to sugeruje. „ATO”, czyli rejon działań antyterrorystycznych. Jakby Ukraina walczyła z jakąś dziwną odmianą Al-Kaidy, a nie z zorganizowaną, militarną

inwazją dyktatora Rosji, Putina. Wszyscy sprawiają wrażenie, jakby udawali. Że nie ma dziesiątków tysięcy ofiar, zniszczonych rodzin optakujących swoich bliskich, porwanych, zaginionych, torturowanych. Jakby Rosja i jej imperialne szaleństwo nie były już zagrożeniem. Tylko nieliczni, wytrwali i odważni przypominają o tym, co się naprawdę dzieje, czy to pomagając żołnierzom, czy sami stacjonując miesiącami w okopach. Ale większość woli spokój. Nie tylko na Ukrainie, lecz także w całej Europie. Akceptujemy tę zgniliznę, nie chcemy o niej myśleć, w końcu jest cicho, czemu coś zmieniać? A zło powoli zwycięża. □

Dawid Wildstein (Gazeta Polska)

Semper fidelis

Ks. Władysław kard. Rubin

Setna rocznica urodzin Władysława Rubina, żołnierza, zesańca, tułacza, kapłana, biskupa i kardynała zachęca, by przypomnieć tę postać, nie tylko ze względu na jego bardzo bogaty i wyjątkowy życiorys, ale również z uwagi na fakt, że był on niezłomnie wierny – Bogu, Kościołowi, Człeczynie i ludziom.

Wartość słów „wierność”, „przyjaźń” wcielał w życie każdego dnia w sposób konkretny, prosty, serdeczny i bezpośredni, po prostu prawdziwy, o czym świadczą do dzisiaj ludzie, którzy spotkali go na różnych drogach jego życia.

Władysław Rubin urodził się 20 września 1917 roku w Tokach na Podolu, w dość zamożnej, rolniczej rodzinie, jako najmłodszy z sześciorga dzieci Ignacego i Tekli Saluk. Środowisko, w którym się wychowywał wycisnęło swoiste piętno na jego osobowości. Często podkreślał, że to właśnie nasze korzenie stanowią o tożsamości.

Podczas nauki gimnazjalnej w kresowym Tarnopolu (ważnym ośrodku polskiego życia gospodarczego, kulturalno-społecznego i politycznego ożywionym duchem katolickim i narodowym), zaangażowanie – m.in. w *Sodalitę Mariańską*, czy w harcerstwie – kształtowało postawę moralną, społeczną i obywatelską przyszłego kapłana. Pasją był sport.

Po maturze w 1935 r. został przyjęty do seminarium duchownego we Lwowie, mieście będącym centrum polskiej kultury na wschodnich rubieżach Rzeczypospolitej. Przez dwa lata kształtowała się głęboka religijno-narodowa osobowość Rubina, gdzie oprócz studiów i praktyk religijnych – tj. formacji duchowości, wiele miejsca poświęcano rozwojowi życia społecznego – w ramach *Bratniej Pomocy*, kół odczytowych, misyjnych, rozwojowi ideałów harcerskich i zamiłowań sportowych. W 1937 r. z powodu „braku pewności swego powołania” – jak pisał – wystąpił z seminarium, by rozpo-

cząć studia na *Uniwersytecie Jana Kazimierza* we Lwowie, a rok później w szkole podchorążych w Tarnopolu.

W momencie wybuch II wojny światowej brał udział w kampanii wrześniowej – niedaleko Lwowa. Aresztowany, został wywieziony do Starobielska, a potem do Artiomowska nad Morzem Czarnym i w końcu do łagru Jerczewo pod Archangielskiem.

Zwolniony 17 października 1941, na podstawie amnestii wynikającej z porozumienia między emigracyjnym rządem polskim w Londynie, a rządem radzieckim, dzięki Opatrzności Bożej (pies znalazł go zamarniętego w śniegu), wyszedł z tej „niehumanitarnej ziemi” do Iraku – z tworzącą się Armią Polską. W styczniu 1943 r. wyjechał z Bagdadu do Bejrutu, gdzie po studiach teologicznych na Uniwersytecie i Kolegium św. Józefa (ten ważny ośrodek kościelny i naukowy zawdzięcza swoje powstanie Polakowi, ojcu Maksymilianowi Rytło, o czym świadczy wmurowana tablica przy wejściu do uniwersyteckiego kościoła), otrzymał święcenia kapłańskie 30 czerwca 1946 r. – jako kapłan archidiecezji lwowskiej. Podkreślano jego wyjątkowy wpływ na ożywienie życia religijnego, społecznego i kulturalnego, szczególnie „poprzez dobry przykład, sumienne odprawianie nabożeństw, pracowitość i gorliwość”. Sześć lat pobytu w Libanie (studia i praca duszpasterska), wśród niestychanie życzliwych i służących nadzwyczajną pomocą Libańczyków, pozostawiło w sercu ks. Rubina głęboki ślad i było równocześnie wyjątkowym przygotowaniem do przyszłych zadań w

Kościele Powszechnym – jako *prefekta Kongregacji dla Kościołów Wschodnich*. Później odwiedził jeszcze Liban kilkakrotnie i zawsze podkreślał swoje osobiste związki z tym krajem i Maronitami. Msze św. odprawiał wówczas w obrządku maronickim. Przyjaźnie zawarte wtedy przetrwały przez całe życie. Semper fidelis.

W czasie II wojny światowej w Libanie było ok. 6 tys. uchodźców polskich. Stolica Apostolska ustanowiła dla nich osiem parafii personalnych, gdzie pracowało 15 polskich księży. Miejscowa ludność z wielką sympatią wspomina do dziś pobyt Polaków – tułaczy, jak np. czterystu dzieci, sierot u sióstr (*de la Visitation Sainte Marie*) w Zouk Mikael niedaleko Bejrutu, gdzie przebywała również nasza bardzo droga Siostra, matka Maria Teresa Jesionowicz.

W 1949 ks. Rubin opuścił Liban mając licencjat z teologii, by kontynuować studia prawnicze na *Uniwersytecie Gregoriańskim* w Rzymie. Po otrzymaniu stopnia doktora prawa kanonicznego z tytułem „cum laude”, a jednocześnie mogąc wrócić do ojczyzny, od grudnia 1952 r. podjął pracę w *Centralnym Ośrodku Duszpasterstwa Emigracji* w Rzymie, przy kościele polskim pw. św. Stanisława. Do 1964 r. z gorliwością obejmował stałą opiekę duszpasterską i materialną wszystkich Polaków we Włoszech, pełniąc różne funkcje. W jego dwupokojowym mieszkaniu, blisko Watykanu, mieściło się np. *Biuro Komitetu Pomocy i Duszpasterstwa Polakom* oraz magazyn żywności i odzieży. Było niemal tradycją, że po odprawionej Mszy św. uczestniczył, czy był gospodarzem spotkań rodaków. To bliskość z człowiekiem, rozmowy, dzielenie się wieściami z Kraju czy z zagranicy kzepiło ducha religijnego i narodowego. *Kursy Loreto* były jedną ze skutecznych form oddziaływania duszpasterskiego na młodzież polonijną w – celu pogłębienia wiary oraz ożywienia poczucia więzi wspólnotowej z rodakami w Polsce.

15 listopada 1964 r. koledzy ze studiów, dwaj biskupi maronicki z Libanu, przyjaciele i licznie zabrani Polacy uczestniczyli w uroczystej instalacji ks. prał. Rubina na Rektora kościoła św. Stanisława i Hospicjum oraz *Delegata Prymasa Polski dla Duszpasterstwa Emigracji Polskiej*, pod przewodnictwem ks. abp Karola Wojtyły. Kazanie wygłosił ks. Stefan kard. Wyszyński. Dwa dni później W. Rubin został wyniesiony do godności biskupiej przez papieża Pawła VI, a ingres nowego hierarchy odbył się w kościele św. Andrzeja na Kwirynale (gdzie spoczywają szczątki św. Stanisława Kostki). Od tego momentu był pasterzem wszystkich Polaków rozsiadanych po całym świecie. I od razu chciał poznać warunki pracy i sytuację wiernych poprzez częste z nimi kontakty. Mając za wzór Dobrego Pasterza, pisał w pierwszej Odezwie skierowanej do Polonii: „*Zamierzam odwiedzić wszystkie kraje, w których istnieją misje duszpasterskie i dotrzeć do najmniejszych wspólnot*”. Pragnął utwierdzić poczucie więzi Polaków z Krajem ojczystym, z Kościołem w Polsce, z kulturą polską. Robił to zawsze poprzez wspólną modlitwę z okazji ważnych uroczystości religijnych i patriotycznych, ale i serdeczne, rodzinne spotkania w parafiach, szkołach, organizacjach, zgromadzeniach zakonnych, wspólnotach, w sanktuariach... Jednoczyło to ludzi. Silne więzi wspólnotowe, tak ważne na emigracji, ożywiały i utwierdzały w wierze i polskości, pomagały zachować tożsamość narodową. Dbał, by rodacy pogłębiali swoje więzi również z Kościołem partykularnym i powszechnym, wnosząc ze sobą polskie wartości kulturalne i religijne. O swoich współpracownikach duchownych i świeckich wyrażał się z największym uznaniem. Był bardzo bezpośredni i serdeczny. Jak dobry ojciec „*wysłuchiwał każdego z uwagą i ujmującą prostotą*”. Ludzie okazywali mu za to wielką wdzięczność. Był przyjacielski i ujmujący. *Miał w sobie dużo prostoty, dobroci i cierpliwości...*”. Łatwo zdobywał serca ludzkie

dla Boga. Francję odwiedził 71 razy. 17 marca 1976 r. został tu odznaczony *Komandorią Legii Honorowej*.

Trudna i bogata droga życiowa ks. bp Rubina, przez kraje bliskiego wschodu, kilkuletnie doświadczenie jako *Delegata Prymasa Polski dla Duszpasterstwa Emigracji Polskiej* i niewątpliwie przymioty osobiste skutkowałą wyniesieniem go do najwyższych godności w życiu Kościoła Powszechnego. W lutym 1967 r. ks. bp Rubin został mianowany przez papieża Pawła VI Sekretarzem Generalnym, zupełnie nowej instytucji - *Synodu Biskupów*. Pisał potem: *Miałem przed sobą siedem miesięcy czasu do dyspozycji - pierwsze ogólne zebranie Synodu zostało wyznaczone na 29 IX 1967 r. - na wykonanie zadania, o którym stosunkowo niewiele wiedziałem. Najważniejszą rzeczą dla mnie w tej pierwszej fazie było zrozumieć, czym ma być Synod Biskupów - według idei ojców Soboru Watykańskiego Drugiego i według myśli Papieża. Zdawałem sobie sprawę z tego, że należyte zrozumienie intencji Soboru i Papieża daje gwarancję właściwego ustawienia tej instytucji i dobrych rezultatów jej przyszłych prac*. Synod był pomyślany szczególnie jako *organ doradczy* papieża, jako platforma wymiany informacji, poglądów, opinii i doświadczeń, wspólnej refleksji nad różnymi zagadnieniami ogólnokościelnymi oraz wspólnego działania biskupów i episkopatów świata (w całej różnorodności kultur i języków, sytuacji społecznych i politycznych) ze Stolicą Apostolską. Ks. bp Rubin był Sekretarzem Generalnym pięciu *Synodów*: od 1967 r. do 1979 r. Praca ks. bpa Rubina była pionierska i zarazem bardzo odpowiedzialna, gdyż do niego należało, z pomocą kilku osób, przygotowanie każdego Synodu, wszystkich potrzebnych materiałów, a potem dokumentów. 30 czerwca 1979 r. Jana Paweł II wyniósł ks. bp Rubina do godności kardynalskiej podczas uroczystego konsystorza w Watykanie.

Związki ks. bp Rubina z Kościołami Wschodnimi miały swój początek już we Lwowie, jedynej na świecie siedzibie trzech katolickich metropolii: rzymsko-katolickiej, grekokatolickiej i ormiańskokatolickiej. Pobyt na dalekim i bliskim wschodzie pozwolił mu poznać dogłębnie kulturę i języki tych narodów. Był więc przygotowany do nowej misji, gdy 27 czerwca 1980 przyjął stanowisko *Prefekta Kongregacji dla Kościołów Wschodnich*. Nową funkcję pełnił do 1985 roku.

Zmarł 28 listopada 1990 r. w Rzymie po długiej chorobie. Miałam wielką łaskę pożegnać go w Klinice Gemelli miesiąc przed śmiercią. Spoczywa w krypcie katedry w Lubaczowie, w swojej rodzinnej archidiecezji lwowskiej.

Ks. Władysław kard. Rubin był bardzo ceniony i kochany przez ludzi. Spotkania z nim zapadały wszystkim głęboko w pamięć i serce. Oby był zawsze wzorem wspaniałego, miłosiernego kaptana, który prawdziwie kochał Boga i człowieka!

W 2016 r. abp maronicki Edmond Farhat, nuncjusz apostolski, długoletni współpracownik i przyjaciel ks. kard. Rubina powiedział mi w czasie mojej wizyty w Libanie: *Mon souvenir du Cardinal Rubin est bien davantage que celui d'un évêque, d'un cardinal ou d'un supérieur que j'ai eu au Synode des Evêques pendant plus de quinze ans à Rome; il retient l'image du prêtre, le prêtre au sens de ministre de Jésus Christ, serviteur de la Parole. Tous les matins, il venait dans mon bureau et frappait à la porte alors qu'elle restait toujours ouverte en me disant: „sabaah al khayr” („bonjour” en libanais). Il voulait ainsi me manifester son respect et son attachement à mon pays qui l'avait accueilli, et où il avait laissé beaucoup d'amis. (...) Sa manière d'agir, de s'asseoir, ou de parler évoque toujours pour moi la figure du prêtre à l'écoute des autres*.

(zdjęcie – Wł. kard. Rubin i po jego prawej stronie abp E. Farhat; Ain Kfaa (prowincja Jbeil), Liban, 1981) □

dr Anna Łucka

150 rocznica urodzin Józefa Piłsudskiego

150 rocznica urodzin marszałka JÓZEFA PIŁSUDSKIEGO 9 grudnia 2017 r. o godzinie 15.00

w Salonach Ambasady Rzeczypospolitej Polskiej w Paryżu pod honorowym patronatem p. Tomusza Młynarskiego Ambasadora RP we Francji”.

plan obchodów w dniu 9 grudnia:

15.00 - 15.10 powitanie Gości przez J.E. Tomusza Młynarskiego, Ambasadora RP we Francji
15.10 - 15.30 wystąpienia powitalne przedstawicieli władz RP
15.30 - 16.20 wykład Prof. Wiesława Wysockiego, Prezesa Instytutu Józefa Piłsudskiego
17.10 - 17.40 występ dzieci ze Szkoły Polskiej im. A. Mickiewicza
18.00 - 20.00 poczęstunek

Niedziela 10 grudzień

moderator i współorganizator obchodów, p. Maria Jolanta Dźwigala, Prezes „Stowarzyszenia Obrońców Krzyża

Paryż” i Wiceprezes „Federacji Polonii Francuskiej”

11.00 - 12.00 Msza św. w Kościele Polskim Wniebowzięcia NMP

13.00 - 15.00 obiad w Domu Kombatanta dla Gości (rezerwacja-0612197913)

15.00 - 15.10 przywitanie Gości przez organizatorów

15.10 - 15.50 wystąpienie pana prof. Wiesława Wysockiego, Prezesa Instytutu Józefa Wysockiego

15.50 - 16.20 występ dzieci ze Szkoły Polskiej „Quo Vadis” - spektakl wdzięczności Józefowi Piłsudskiemu

16.20 - 17.00 koncert zespołu „Zayazd”

Ambasada Rzeczypospolitej Polskiej we Francji

Skazany na utratę krzyża

Jan Paweł II skazany na utratę krzyża” – czytamy w „Le Figaro”. Gazeta pisze o „yroku sądu, który nakazał usunięcie krzyża z pomnika Jana Pawła II, gdyż jest „ostentacyjnym symbolem religijnym”, który „łamie zasadę świeckości państwa”.

Dziennik precyzuje, że mowa o pomniku papieża Jana Pawła II w Ploermeł w Bretanii. Spór „o krzyż” trwał tam od 2006 r. Decyzję o usunięciu krzyża podjęła, 25 października, francuska Rada Stanu, najwyższy organ sądownictwa administracyjnego we Francji. Było to potwierdzenie werdyktu sądu administracyjnego w Rennes z 2015 r., który powołał się na obowiązującą we Francji od 1905 r. ustawę o rozdziale Kościoła od państwa. Decyzja jest ostateczna i nie podlega zaskarżeniu.

Na usunięcie krzyża władze Ploermeł mają 6 miesięcy. Jeśli tego nie dokonają, cały pomnik będzie musiał zniknąć z przestrzeni publicznej. „Le Figaro” dodaje, że mer Ploermeł Patrick Le Diffon rozważa inne rozwiązanie, czyli zmianę klasyfikacji miejsca, w którym stoi pomnik, tak by formalnie nie był to teren publiczny. Rozwiązanie to podzieliła Paul Anselin, były mer bretońskiego miasta. Od lat organizuje on „bretoński opór”, działając aktywnie w stowarzyszeniu pod nazwą „Nie dotykaj mojego Papieża” (Touche pas a mon pape). „Dzięki naszej akcji zebraliśmy 100 000 euro na zakup ziemi, na której znajduje się pomnik” – poinformował Anselin. Były mer

jeszcze w grudniu tego roku zamierza zorganizować „żałobną manifestację” wokół pomnika.

Dziennik zauważa, że odstonięty w bretońskim mieście 28 października 2006 r. pomnik polskiego papieża „od razu stał się przedmiotem kontrowersji”. Gazeta dodaje, że powodem sporu sądowego był „nie sam pomnik, lecz krzyż nad figurą Jana Pawła II”. Skargę do trybunału administracyjnego w Rennes wniósł Federacja Wolnomysłıcıeli w departamencie Morbihan (Libre Pensée du Morbihan). Federacja Wolnomysłıcıeli domagała się przeniesienia pomnika na teren niepubliczny i usunięcia z niego krzyża. Krzyż został uznany przez oskarżycieli „za symbol chrześcijański”, a pomnik – ze względu na rozmiarzy tułu – za „ostentacyjny symbol religijny”. Dziennik cytuje Patricka Le Diffon, który uważa, że „Jan Paweł II został uczczony nie, jako człowiek Kościoła, lecz jako mąż stanu”. „Le Figaro” podkreśla, że mer bretońskiego miasta „bronit integralności pomnika”. Jego zdaniem w przypadku usunięcia krzyża mógłby zostać pozwany przez rzeźbiarza za naruszenie praw autorskich.

Pomnik jest dziełem pochodzącego z Gruzji rosyjskiego rzeźbiarza Zuraba Ceretelego.

Monument, jako integralne dzieło, jest chroniony, jako własność intelektualna autora. Gazeta podkreśla, że Cereteli jest „przeciwny jakimkolwiek zmianom w jego dziele”.

Natomiast premier Polski, Pani Beata Szydło, odniosła się do tej trudnej sytuacji i zaproponowała przeniesienie pomnika Jana Pawła II z Francji do Polski. Rząd podejmie starania, by „ocalić od ocenzurowania” pomnik papieża Polaka, o ile będzie zgoda francuskich władz i społeczności lokalnej – mówiła PAP premier Szydło.

(...) „Jan Paweł II mówił, że historia uczy, że demokracja bez wartości przemienia się w jawny lub zakamuflowany totalitaryzm” – przypomniała premier. „Nasz wielki Polak, wielki Europejczyk jest symbolem chrześcijańskiej, zjednoczonej Europy. Dyktat politycznej poprawności – laicyzacji państwa – wprowadza miejsce dla wartości, które są nam obce kulturowo, które prowadzą do sterylowania codziennego życia Europejczyków” – podkreśliła Szydło. □

Wiarą powołani

Młodzi spotkają się po raz drugi na Kongresie Młodzieży Polonijnej.

Latem przyszłego roku po raz drugi odbędzie się Kongres Młodzieży Polonijnej. Do Warszawy z kilkudziesięciu krajów przyjadą młodzi Polacy, aby wspólnie rozmawiać o swojej wierze i przywiązaniu do Ojczyzny oraz wymieniać się doświadczeniami życia w różnych stronach świata (...).

Bp Wiesław Lechowicz – Delegata Konferencji Episkopatu Polski ds. Duszpasterstwa Emigracji Polskiej – przypomniał, że uczestnicy ubiegłorocznego Kongresu wyrażali pragnienie spotkania się po raz kolejny. Okazją do drugiej edycji zjazdu młodej Polonii będzie z jednej strony przyszłoroczny synod biskupów o młodzieży i Światowe Dni Młodzieży w Panamie, a z drugiej strony szereg wydarzeń o wymiarze patriotycznym, związanych głównie ze zbliżającą się 100. rocznicą niepodległości.

Rok 2018 upłynie także pod znakiem obchodów 450. rocznicy śmierci św. Stanisława Kostki, jednego z patronów młodzieży oraz 40. rocznicy wyboru na papieża św. Jana Pawła II. – Jan Paweł II jest nazywany papieżem rodziny w równym stopniu, co papieżem młodzieży, to jemu przecież zawdzięczamy inicjatywę SDM – przypomniat bp Lechowicz.

II Kongres Młodzieży Polonijnej odbędzie się w dniach 28 lipca – 5 sierpnia w Domu Rekolekcyjno-Formacyjnym przy ul. Dewajtis 3 w Warszawie, które było także miejscem pierwszego spotkania.

Pierwsze trzy dni Kongresu upłyną pod znakiem warsztatów i konferencji duszpasterskich, podczas których młodzi będą się wymieniać doświadczeniami uczestnictwa w ruchach, duszpasterstwach i innych inicjatywach kształtujących ich życie duchowe (...).

W kolejnych dwóch dniach (1-2 sierpnia) młodzież skupi się na patriotycznym wymiarze relacji z Ojczyzną. Weźmie udział m.in. w obchodach rocznicy wybuchu Powstania Warszawskiego. Piątek 3 sierpnia będzie poświęcony warsztatom aktywizacji ewangelizacyjnej, czyli wymianie doświadczeń komunikowania swoich więzi z Kościołem i wiarą, np. za pośrednictwem mediów społecznościowych. Młodzi zapoznają się także z funkcjonowaniem Młodzieżowej Agencji Informacyjnej MAIKA. Sobota 4 sierpnia będzie natomiast dniem poświęconym kulturze polskiej. Kongres zakończy się w niedzielę 5 sierpnia.

Hasłem Kongresu będą słowa „Wiarą powołani”, nawiązujące do przyszłorocznego synodu biskupów o młodzieży, a sformułowane w instrumentum laboris, czyli dokumencie ze wskazówkami pracy dla zgromadzenia hierarchów. Jego trzy punkty

Kongres Młodzieży Polonijnej WIARĄ POWOŁANI

Warszawa

28.07 - 5.08.2018 r.

www.kongresmp.pl

facebook.com/KongresMlodziezyPolonijnej

dotyczą stanu współczesnej młodzieży, jej wiary i rozeznaniu przez nią powołań w życiu dorosłym. Kongres ma do tych punktów nawiązywać. – Chcielibyśmy dokonać refleksji nad sytuacją młodzieży w świecie współczesnym. Zastanowić się, jak w kontekście kościelnym i światowym młodzi mogą odkryć swoje powołanie wynikające z sakramentu chrztu i to powołanie rozeznac do życia w małżeństwie i rodzinie czy życia zakonnego i w stanie duchownym, ale i do dawania świadectwa, co w dzisiejszym świecie nie jest takie proste – powiedział bp Lechowicz.

Nabór do udziału w II Kongresie Młodzieży Polonijnej potrwa do 30 marca 2018 r. Mogą w nim wziąć udział delegacje polonijnych środowisk duszpasterskich – młodzież w wieku 18-35 lat.

Zgłoszenia należy nadsyłać na adres Biura Kongresu: kongresmlodziezy@gmail.com. Tel. +48 68 453 92 73, dyrektor Biura: Łukasz Brodzik, tel. +48 603 969 881. Szczegółowe informacje także na stronie: www.kongresmp.pl i facebook.com/KongresMlodziezyPolonijnej. □

Dlaczego chrześcijanie na Bliskim Wschodzie?

Podczas gdy przed 2003 r. w Iraku żyło między 800 000 a 1,2 mln chrześcijan, dziś jest to zaledwie 250 000 – 400 000. Chrześcijanie stanowią dziś w Iraku 0,8% populacji kraju. Szacuje się, że w ciągu najbliższych trzech lat chrześcijanie całkowicie znikną z Iraku.

Tawfeek Saqat, rolnik z Qaraqosh, Irak
Zanim moja rodzina została przesiedlona, byliśmy rolnikami w Qaraqosh. Uprawialiśmy wiele hektarów ziemi. Hodowałem żywiec i miałem mały hotel. Byliśmy bogatą rodziną. Prowadziłem biznes razem z żoną i jedenaściorciem naszych dzieci. Kiedy szykowaliśmy się do opuszczenia Qaraqosh, ja i czwórka moich dzieci zostaliśmy porwani przez ISIS. Jesteśmy chrześcijanami. Teraz odbudowujemy naszą wioskę.

Jest trudno, nic tu nie ma. Chcemy przygotować ziemię pod uprawę, ale nie wiemy, gdzie leżą miny. Boimy się. Mimo to nie chcemy wyjeżdżać, to nasza ziemia.

Liban

Do tej pory Liban był jedynym krajem na Bliskim Wschodzie o znaczącej liczbie chrześcijan. Szacuje się, że stanowią oni 35% populacji. Liban boryka się obecnie z ogromną falą uchodźców z Syrii, Iraku i innych sąsiadujących krajów. Z samej Syrii przybyły tam 2 mln uchodźców, co zważywszy na ogólną liczbę rdzennej ludności Libanu (4,3 mln), stanowi poważny problem dotyczący zmian struktury społecznej (większość uchodźców to muzułmanie), a także ekonomicznej. Kraj nie jest w stanie zagwarantować wszystkim

ciąg dalszy ze str. 5

ani mieszkań, ani pracy, a nawet wystarczających zasobów wody, czy dostępu do prądu. Prowadzi to do silnych napięć między Libańczykami a uchodźcami.

Ks. Simon Attallah, abp Maronicki z Baalbek-Deir Al-Ahmar, Liban

Mamy w Libanie 2 mln uchodźców z Syrii. Wielu z nich powróci do swojego kraju, gdy wojna się skończy. Ale wielu też zostanie i będzie się ubiegać o obywatelstwo libańskie. Co się wtedy stanie z chrześcijanami? Liban wyróżnia się bardzo delikatną mozaiką religijną. Syryjczycy, którzy pozostaną w Libanie, to głównie sunnici. Religijna równowaga zostanie zachwiana. Okazujemy dużą solidarność uchodźcom, chcemy pomóc, ale стоимy przed oczywistym problemem. □

Pomoc Kościołowi w Potrzebie

Rocznicowe uroczystości

39-lecie wyboru Karoliny Karola Wołczyńskiej następcą Świętego Piotra oraz 36-lecie powołania Fundacji Jana Pawła II w Rzymie.

W poniedziałek 16 października br., w kościele polskim Wniebowzięcia NMP w Paryżu została odprawiona Msza święta dziękczynna, koncelebrowana przez ks. Bogusława Brzyśia – rektora Polskiej Misji Katolickiej we Francji, w asyście ks. Pawła Witkowskiego proboszcza tutejszej parafii, ks. dziekana Daniela Żylińskiego z parafii w Harnes oraz ks. Jerzego Ciechomskiego – proboszcza parafii w Saint Amarin.

W Eucharystii świętej uczestniczyli, wśród licznie zgromadzonych wiernych,

członkowie i zarząd stowarzyszenia Przyjaciół Fundacji Jana Pawła II, z Henrykiem Rogowskim – członkiem Rady Fundacji Jana Pawła II w Rzymie. Homilię, nawiązującą do obchodzonych rocznic, wygłosił ks. Rektor, a Lekcję czytał Florian Żatuski – w 80- rocznicę swych urodzin. Modlono się również za zmarłych członków Fundacji: Didier Forestier, Yannick Tiercelin, Jacques Couturier.

Po Mszy św. oddano hołd relikwii świętego Jana Pawła II. Następnie parafianie, z prezesem Danielem Brząkowskim

na czele, przeszli przed kościół, aby złożyć kwiaty pod tutejszym pomnikiem Świętego Jana Pawła II, a ks. Rektor Brzyś, ks. Żyliński i ks. Witkowski poprowadzili wspólną modlitwę. Po czym odśpiewano jeszcze „Barkę” – ulubioną pieśń kard. Wołczyńskiego.

Na zakończenie, przypomnijmy, że Fundacja Jana Pawła II udziela pomocy stypendystom ze wschodu Europy, którzy studiuje na Katolickim Uniwersytecie w Lublinie. Od 1981 r. skorzystało już z takiego wsparcia ponad tysiąc osób, uzyskując magisterium i doktoraty. □

Florian Żatuski

Huculszczyzna – sentymentalna Atlantyda

Zarząd Stowarzyszenia „Kresy we Francji” zaprasza na konferencję etnograficzno-historyczną, multimedialną:

„Huculszczyzna – sentymentalna Atlantyda; z wędrówek po dawnych Kresach południowo-wschodnich”. „Związki Kresów i Francji poprzez historię działań II Brygady Legionów Polskich pod dowództwem gen. Józefa Hallera” –

w prezentacji dra Jana Skłodowskiego

w niedzielę 26 listopada 2017 o godz. 16.

w Centrum Dialogu Ks. Pallotynów (Paryż, 23-25 rue Surcouf)

Serdecznie zapraszamy na konferencję i dyskusję.

Prezentacja wydawnictw wykładowcy opatrzonych dedykacją autora.

Możliwość nabycia innych pozycji książkowych o tematyce kresowej.

Więcej informacji – tel. 01 43 03 38 33; 06 62 69 13 83

Jan T. Skłodowski dr n. hum. Uniwersytetu Warszawskiego, fotografik, publicysta, podróżnik, badacz Kresów. Członek-założyciel Stowarzyszenia „Res Carpathica” – prezes; Stowarzyszenia Historyków Sztuki i Związku Polskich Artystów Fotografików. Współpracuje z Instytutem Sztuki i Instytutem Historii PAN oraz Ministerstwem Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Odbił ponad 60 podróży badawczych na tereny Litwy, Łotwy, Słowacji i Ukrainy. Uczestnik i autor referatów m.in. na trzy międzynarodowe kongresy „Stan badań nad wielokulturowym dziedzictwem dawnej Rzeczypospolitej” oraz „Dialogi Dwóch Kultur” w Krzemieńcu, Ukraina (2011 – 2017).

Jest autorem ponad 100 artykułów (w periodykach: Bunt Młodych Duchem, Cenne, Bezcenne/Utracone, Lwowskie Spotkania, Nasza Rota, Ptaj-Almanach Karpaci, Semper Fidelis, Spotkania z Zabytkami, Twórczość) oraz licznych wystaw fotograficznych w kraju (m.in. w Podchorążówce w Łazienkach Królewskich w Warszawie, Domu Polonii Stowarzyszenia „Wspólnota Polska”) i za granicą (m.in. w Bibliotece Polskiej w Paryżu, Uniwersytecie w Nantes, Instytucie Polskim w Wilnie, Muzeum J. Stowackiego w Krzemieńcu) poświęconych ziemiom oraz dziedzictwu kulturowemu terenów wschodnich dawnej Rzeczypospolitej. Przewodniczący Komitetu Obchodów Jubileuszu 100-lecia walk Legionów Polskich w Karpatach Wschodnich 1914-2014. „Zastużony dla Kultury Polskiej”. □

Dourges

„Iskra” - młodzież polskiego pochodzenia

Wstąpiła w naszą Wspólnotę ożywcza nadzieja i wielka radość, gdyż w ramach Polskiej Misji Katolickiej w Dourges (Auby-Asturies-Courcelles-Dourges-Evin-Laforesti) powstała w tym roku nowa grupa młodzieżowa.

Przyjęła ona nazwę „Iskra - Młodzież polskiego pochodzenia”. Natchnął ich z pewnością Sakrament Bierzmożowania, który przyjęli w 2016 r. i udział w Światowych Dni Młodzieży w Krakowie, gdzie grupa poczuła się wzmocniona spotkaniem z Ojcem Świętym, ale również gościnnością Rodaków z Cduni, gdzie mieszkali przez kilka dni. Nie można też pominąć wsparcie naszej wspólnoty.

To są młodzi ludzie - potomkowie, w czwartym a nawet w piątym pokoleniu przybyłych tu latach 1920 Polaków. Wiedzą o swoich polskich korzeniach i są z tego dumni.

Otoczeni przez wspólnotę - z ks. Leszkiem Wojciechowskim, chcą - w dzisiejszym trudnym świecie, pielęgnować wartości przekazywane nam przez naszych ojców.

„Iskra” spotkała się pod koniec września, po Mszy św., w ogrodzie plebanii - na tzw. grylu, namawiając i innych młodych do zainteresowania się wiarą i polskością.

Zyczymy im sukcesów w ich przedsięwzięciach! □

Edmond Oszczak

Paryskie obchody 150 rocznicy urodzin Marsz. J. Piłsudskiego

Stowarzyszenie Obrońców Krzyża w Paryżu wraz z innymi polonijnymi organizacjami patriotycznymi organizuje w dniach 9 - 10 grudnia br. w Paryżu obchody 150 rocznicy urodzin Marszałka Józefa Piłsudskiego.

W wydarzeniu tym wezmą udział znakomici goście z Polski: prof. Wiesław Wysocki prezes Instytutu Józefa Piłsudskiego, wiceminister Spraw Zagranicznych Jan Dziedziczak, Lech Makowiecki z zespołem „Zayazd” i wielu innych. Z tej okazji w 10 grudnia o godz. 13. w paryskim Domu Polskiego Kombatanta - 20, rue Legendre - zostanie wydany uroczysty obiad. W tej chwili są jeszcze wolne miejsca na to przyjęcie (w cenie 35 euro od osoby, zainteresowani mogą uzyskać więcej informacji w tej sprawie pod numerem telefonu: 06 12 19 79 13 - u p. M. J. Dzwigaty lub pisząc na adres email: stow.obroncowkrzyzaparyz@hotmail.fr). Po obiedzie odbędzie się konferencja zaproszonych gości i występ zespołu „Zayazd” (na 4 piętrze Domu SPK).

W imieniu organizatorów serdecznie zapraszam Państwa do wzięcia udziału w tych spotkaniach (zgłoszenia proszę przestać do końca listopada br.). □

Maria Jolanta Dzwigata - prezes Stowarzyszenia Obrońców Krzyża

Prowokujący tytuł katechezy

„Skrzydeltko czy nóżka” - taki dość tu jemniczy tytuł miała pierwsza Katecheza dla dorosłych, która odbyła się w niedzielę 22 października w parafii Matki Bożej Królowej Rodzin - „na Bellevillu”.

Tematem jej był... Post i asceza - od pierwszych wieków do dnia dzisiejszego: historia, znaczenie i cel podejmowania umartwienia.

Temat ciekawy, kontrowersyjny - wzbudził spore zainteresowanie i pobudził do

stawiania pytań oraz szukania odpowiedzi. Był to impuls, aby „wyjść z duchowej podstawówki do liceum”. Salka przy kaplicy wypełniona była po brzegi! Spotkanie poprowadził ksiądz Paweł Bernacki, który nie jest

nam dobrze znany, wszak jest naszym stałym gościem niedzielnym i często mamy okazję oraz przywilej słuchać jego mądrych rozważań nad Słowem Bożym. I tym razem nie zawiedliśmy się. Odkryliśmy „nowe” niejako prawdy.

To pierwsze spotkanie inauguruje cykl comiesięcznych, na które bardzo serdecznie zapraszamy wszystkich, którzy chcieliby pogłębić swoją chrześcijańską wiedzę. □

Parafianka

- Lekcje j. polskiego - w piątki o 18.
- Lekcje j. angielskiego - w czwartki o 18.

Paryż: 263 bis, rue Saint-Honoré.

Informacje : 06 69 67 38 58.

1310889

SPRZEDAM

POLSKI SKLEP SPOŻYWCZY
W SAINT GERMAIN-EN-LAYE

kontakt: 06. 28. 53. 20. 94

11024706

Jeśli uważasz, że masz problem z alkoholem,
alkohol kieruje Twoim życiem

Przejdź na spotkanie *Anonimowych Alkoholików*

Anonimowi Alkoholicy są wspólnotą mężczyzn i kobiet, na życie których wpływa picie alkoholu. Anonimowi Alkoholicy dzielą się nawzajem doświadczeniem, siłą i nadzieją, aby wspólnie rozwiązać swój problem – **alkohol**.

**Spotkania AA odbywają się w każdy wtorek
w godzinach od 19³⁰ do 21³⁰**

przy kościele św. Genowefy (18, rue Claude Lorrain, 75016 Paris – metro Exelmans)

Anonimowość jest podstawową zasadą Anonimowych Alkoholików

**GŁOS
KATOLICKI**

PRZYJACIELE

Mme Drohobycka Kazimiera -	70€
M Wróblewski Józef -	70€
Mme Mirowski Teresa -	70€
Mme Cypryk Helene -	70€
Mme Świątek Christiane -	70€
Mme Jabłoński Elżbieta -	70€
M Ambroży Stanisław -	70€
Mme Maria Bacia -	75€
Mme Jański Irena -	70€
M Lipowicz Jerzy -	70€
Mme Reneteau Katarzyna -	75€
Mme Pekleza Bożena -	80€
Mr Wysocki Joseph -	70€
M Babicz Marian -	35€/pół roku

Dalsza część Listy Przyjaciół będzie się ukazywać w kolejnych numerach GK Czytelnikom, którzy wspierają Głos Katolicki „Prenumeratą Przyjaciół”, składamy serdeczne podziękowania. (Redakcja)

**DENTYSTKA POLSKA
DLA DZIECI i DOROSŁYCH
Dr Mariola Tuliszkiewicz**

01 42 33 30 58; 06 43 98 83 66

45, rue du Caire - 75002 Paris

Akceptuję CMU AME

1304985

MASZ PROBLEM Z HAZARDEM?

Może anonimowi hazardziści pomogą?

Każdy miting AH otwarty.

W każdy poniedziałek o godz. 19

Salka przy kościele Św. Genowefy w Paryżu
(18, rue Claude Lorrain, metro Exelmans)

**AL-ANON
ALATEEN**

Grupy rodzinne Al-Anon

Nadzieja dla krewnych i przyjaciół alkoholików

Al-Anon jest wspólnotą kobiet i mężczyzn, na życie których wpływa picie alkoholu członka rodziny lub bliskiej osoby.

Krewni oraz przyjaciele mogą wiele uczynić, aby pomóc zarówno sobie jak i osobie mającej problem z alkoholem.

Spotkania odbywają się w każdy wtorek o godzinie 20

(w salce obok kościoła polskiego NMP w Paryżu – metro: Concorde)

Grupa Alateen spotyka się w drugi i ostatni wtorek każdego miesiąca o **godz. 20**

Anonimowość jest podstawową zasadą Al-Anon. Czekamy na Ciebie!

T. 06 67 30 89 95; 06 28 74 23 63

Masz problem z pićem?

Może Anonimowi Alkoholicy pomogą!

Wykaz mityngów AA w Paryżu:

Niedziele godz. 17.00:

3, rue Rampal (kod: 9172), 75019 Paris, M° Belleville/;

Wtorki godz. 19.30:

18, rue Claude Lorrain; 75016 Paris, M° Exelmans/;

Środy godz. 19.30:

20, rue Legendre (2 piętro), 75017 Paris, M° Villiers/;

Czwartki godz. 19.30:

11, Ville St-Jacques (kod: 0911),

75014 Paris, M° Saint-Jacques.

**GŁOS
KATOLICKI
VOIX CATHOLIQUE**

UWAGA! Drobne ogłoszenia w G.K.: 1 €/słowo; przy powtórzeniach - od trzeciego razu - 0,7 €/słowo; ogłoszenia ekspresowe - we Wkładce G.K.: 6 € („szukam pracy” - 4 €); przy powtórzeniach - 50% ceny; - „usługi” - do 10 słów: - 8 € (powtórzenia 5 €), do 20 słów - 12 € (powtórzenia 8 €). Ogłoszenia umieszczamy dodatkowo na stronie internetowej G.K. (www.glos-katolicki.eu) - dopłata wynosi -1 € na tydzień („usługi” - 2 €)! Reklamy (ceny w zależności od ilości powtórzeń i wielkości) - inf. i cennik w redakcji GK - 263 bis, rue Saint Honoré, 75001 Paris - II piętro: w godz. 9-12h30 i 15-18, od poniedziałku do piątku; tel. 01 55 35 32 28(31); 01 42 96 23 29; fax 01 55 35 32 29; e-mail: vkat@club-internet.fr

Niedroga francusko-polska firma pogrzebowa

POMPES FUNEBRES POLONIA ASSISTANCE INTERNATIONALE
przewożenie ciała do Polski • pogrzeby na terenie całej Francji 24/24
Koszty trumny (lub urny) i transport do Polski od 2200 € TTC

Tel. 02 31 85 23 66 – mówimy po polsku
(tłumaczenie i załatwianie formalności w urzędach)
Tel. 02 31 78 25 93 – mówimy po francusku
Fax 02 31 34 98 93 | e-mail: josefa.bazincourt@gmx.fr

Centrum Stomatologiczne Dentylis Boulogne

DENTYLIS
www.dentylis.fr

76 av. Edouard Vaillant
92100 Boulogne Billancourt
Linia metra nr 9,
stacja: Marcel Sembat
(wyjście: rue Rieux)

Akceptujemy CMU, AME.
Stawki wg cennika Sécurité Sociale,
Stosujemy zasadę Tiers payant
(karta vitale).

☎ 01.41.13.45.05
✉ boulogne@dentylis.fr

Współpracujemy z większością mutuelles.
Konsultacje: od Pn - do Pt, 9.00 - 19.30

Mówimy po polsku

Bilety autokarowe i samolotowe

Janosik SINDBAD

Paryż: 252, rue Rivoli - 2, rue Mondovi
tel. 01 44 69 30 80, 01 40 20 00 80.

Wyjazdy 7 razy w tygodniu.

Z Paryża (12⁴⁵), Reims (14⁴⁵), Metz (17⁰⁰)
do: Polski Południowej i Centralnej;

16⁰⁰ - z Paryża do innych miejscowości, w sumie 145 miast.

Czynne 7 dni w tygodniu - przesyłki i paczki do Polski

Wszelaka pomoc prawna w administracji francuskiej.

Edyta - T. 06 22 72 26 68;
e-mail: edyta-anne@hotmail.fr

✿ **DÉMÉNAGEMENT - TRANSPORT - AUTOLAWETA**
PRZEPROWADZKI, - WYWÓZ GRUZU
Tel. 06 30 40 49 49

• 3/06 Je suis a la recherche d'un Polonais nommé CHLEBICKI JAN, né le 16/10/1900 a Ryczów (Pologne) et il est décédé le 15 décembre 1962 quelque part en France.
londnersimon@yahoo.fr; tel. 01 39 72 41 21 (répondeur).

– TŁUMACZENIA –

Stanisław Bocianowski – dr Prawa
– Tłumacz Przysięgły przy Sądzie Apelacyjnym
w Wersalu i Sądzie Kasacyjnym w Paryżu.

105 bis, Bd de Grenelle, 75015 Paryż
Tel/fax : 01 43 06 00 70, 06 17 98 60 20, e-mail: bocianowski@sfr.fr

**Polonijna Zabawa
Andrzejkowa**

Bilet
50€
/osobę

25.11.2017
(Sobota)

Zabawa od 20
do 5 rano

Sala Cargo w Bobigny

49 Avenue Henri Barbusse, 93000 Bobigny

Dojazd: M 5 7 RER E

Będzie nam towarzyszył krakowski
zespół muzyczny ExpressBand

W cenie biletu - menu: 1 danie gorące,
smalec, ogórki, wędliny, ciasta

Alkohole w sprzedaży na miejscu: wódki, wina,
piwo beczkowe z Polski: Żywiec, Okocim, Tyskie

ORGANIZATOR: Małgorzata Jeczminek
Wpłaty, rezerwacje i dodatkowe informacje:
tel. 06 59 87 71 70

✿ TRANSPORT:

- wywóz gruzu, - dowóz materiałów, - przeprowadzki.

Tel. 06 98 58 86 36

Dr Danuta Baranowicz-Schouker
chirurgien - dentiste
33, rue Poissonnière – 75002 Paris, M° Bonne Nouvelle
tel. 01 42 33 60 31; 06 20 25 08 15
- CMU dzieci i dorośli; (mówimy po polsku)

✿ **Luxsus - PRZEWÓZ OSÓB i TOWARÓW DO POLSKI** -
OLSZYNA, WROCŁAW, KATOWICE, KRAKÓW, RZESZÓW.
TEL. 06 62 75 50 06; 01 42 38 63 20; (00 48 12) 284 12 50!

PSYCHOLOG-TERAPEUTA: TEL. 01 45 88 58 60

udziela pomocy w przypadku:
problemów życiowych, depresji, ciężkich chorób, żałoby...

Poradnictwo legalne

GŁOS
KATOLICKI
VOIX CATHOLIQUE

Tygodnik polski za granicą
(Hebdomadaire de l'emigration polonaise)

N° 39 (2699): 12.11.2017

Commission paritaire N°: 0520 G 86630;

ISSN: 1279-953X

Cena (Prix au n°): 1,55 €

Wydawca (Editeur): Polska Misja Katolicka we Francji (La Mission Catholique Polonaise en France)

Adres (Adresse): 263 bis, rue Saint-Honoré, 75001 Paris. Tél.: 01 55 35 32 28; 01 55 35 32 31, 01 42 96 23 29.

E-mail: vkat@club-internet.fr, vkat@sfr.fr | www.glos-katolicki.eu

CCP 12 777 08 U Paris; CCP 19 180 05 U Paris.

Dyrektor Publikacji (Directeur de la Publication): Ks. Bogdan Brzyś – Recteur MCP.

Redaktor (Rédacteur): Paweł Osikowski; Zespół (Rédaction): ks. Tomasz Sokół.

Druk (Imprimerie): INDICA – 2, rue du 19 mars 1962 – 28630 Le Coudray; tel. 02 37 88 18 81.

Abonnement (Abonement): 1 rok (1 an) – 56,60 €; pół roku (6 mois): 30,30 €.

Redakcja nie zwraca materiałów nie zamówionych, zastrzega sobie prawo dokonywania skrótów i nie odpowiada za treść ogłoszeń.

Numer złożony do druku (soumis à l'impression): 31.10.2017

Inf. o prenumeracie na str. 3

Association Pomost-Passerelle

AIDE AUX POLONAIS VIVANT DANS L'IMMIGRATION

Biuro Socjalne

Stowarzyszenia Pomost-Passerelle prowadzi Biuro socjalne, znajdujące się w pomieszczeniach Parafii Wniebowzięcia NMP w Paryżu, przy Polskiej Misji Katolickiej - 263 bis, rue Saint Honoré.

Biuro czynne jest w czwartki, w godzinach od 9.00 do 13.00.

Jego celem jest pomoc w uregulowaniu sytuacji prawnej, rodzinnej i bytowej oraz reintegracja społeczna zgłaszających się osób. Udzielana pomoc skierowana jest do osób, które znalazły się w ciężkiej sytuacji życiowej na emigracji, głównie bezdomnych oraz uzależnionych. □

TRWAM PROGRAM

13 - 19 listopada 2017

PONIEDZIAŁEK 13 LISTOPADA

8⁰⁰ Informacje 8¹⁵ Wiś to też Polska 9²⁵ Słowo Życia 9³⁰ Vatican Magazine 10⁰⁰ Informacje 10¹⁵ Rozmowy niedok. 11²⁵ Felieton 11³⁵ Dokument 11⁵⁰ Retrospekcja 11⁵⁵ Św. na każdy dzień 12⁰⁰ Anioł Pański 12⁰³ Informacje 12²⁰ Dokument 13²⁰ Koncert życzeń 14¹⁰ Film 15³⁵ Dokument 15⁵⁰ Ma się rozumieć 16⁰⁰ Informacje 16¹⁰ Sanktuarium polskie 16³⁰ Tydzień z Ziemi Św. 16⁵⁰ Reportaż 17²⁰ Program edukacyjny 17³⁰ Spotkanie Rodziny RM 19⁴⁵ Dla dzieci 20⁰⁰ Informacje 20²⁰ Różaniec 20⁵⁰ Dokument 21⁰⁰ Apel Jasnogórski 21²⁰ Informacje 21⁴⁰ Polski pkt. widzenia

WTOREK 14 LISTOPADA

8⁰⁰ Informacje 8¹⁵ Polski pkt. widzenia 8³⁵ Słowo Życia 8⁴⁰ Reportaż 9¹⁰ Papież Polak do Rodaków 10⁰⁰ Informacje 10¹⁵ Jak my to widzimy 10⁴⁵ Tydzień z Ziemi Św. 11⁰⁵ Mocni w wierze 11³⁵ Dokument 12⁰⁰ Anioł Pański 12⁰³ Informacje 12²⁰ Film 14⁰⁵ Film 14⁵⁵ Św. na każdy dzień 15⁰⁰ Dokument 15⁵⁰ Ma się rozumieć 16⁰⁰ Informacje 16¹⁰ Jestem mamą 16³⁰ Kalejdoskop Młodych 16⁵⁰ Express Studencki 17¹⁵ Rozrywka 17³⁰ Reportaż 18⁰⁰ Anioł Pański 18⁰⁵ Informacje 18¹⁵ Rozmowy niedok. 19²⁵ Św. na każdy dzień 19³⁰ Dla dzieci 20⁰⁰ Informacje 20²⁰ Różaniec 20⁵⁰ Felieton 21⁰⁰ Apel Jasnogórski 21²⁰ Informacje 21⁴⁰ Polski pkt. widzenia

ŚRODA 15 LISTOPADA

8⁰⁰ Informacje 8¹⁵ Polski pkt. widzenia 8⁴⁰ Słowo Życia 8⁴⁵ Dla dzieci 9⁰⁰ Kalejdoskop Młodych 9²⁰ Express Studencki 9²⁵ Sanktuarium polskie 9⁴⁵ Św. na każdy dzień 9⁵⁰ Program edukacyjny 10⁰⁰ Audycja Generalna 11⁰⁰ Dokument 11²⁵ Felieton 11³⁵ Spotkania z ekologią 12⁰⁰ Anioł Pański

12⁰³ Informacje 12²⁰ Film 13⁴⁵ Film 15⁵⁰ Ma się rozumieć 16⁰⁰ Informacje 16¹⁰ Na zdrowie 16³⁰ Rozrywka 16⁵⁰ Film misyjny 17⁰⁰ Reportaż 18⁰⁰ Anioł Pański 18⁰⁵ Informacje 18¹⁵ Rozmowy niedok. 19²⁵ Św. na każdy dzień 19³⁰ Dla dzieci 20⁰⁰ Informacje 20²⁰ Różaniec 20⁵⁰ Felieton 21⁰⁰ Apel Jasnogórski 21²⁰ Informacje 21⁴⁰ Polski pkt. widzenia

CZWARTEK 16 LISTOPADA

8⁰⁰ Informacje 8¹⁵ Polski pkt. widzenia 8⁴⁰ Słowo Życia 8⁴⁵ Dla dzieci 9⁰⁰ Na zdrowie 9²⁵ Dokument 9³⁵ Św. na każdy dzień 9⁴⁰ Naprotechnologia 10⁰⁰ Informacje 10¹⁵ Rozmowy niedok. 11²⁵ Felieton 11³⁵ Program edukacyjny 11⁵⁰ Dokument 12⁰⁰ Anioł Pański 12⁰³ Informacje 12²⁰ Reportaż 13²⁰ Dokument 13⁵⁵ Św. na każdy dzień 14⁰⁰ Koncert 15⁰⁰ Dokument 15⁴⁰ Dokument 15⁵⁰ Ma się rozumieć 16⁰⁰ Informacje 16¹⁰ Rozrywka 16³⁵ Przegląd Źródła 16⁴⁰ Dokument 16⁵⁵ Przegląd Niedzieli 17⁰⁰ Dokument 17³⁰ Reportaż 18⁰⁰ Anioł Pański 18⁰⁵ Informacje 18¹⁵ Rozmowy niedok. 19²⁵ Św. na każdy dzień 19³⁰ Dla dzieci 20⁰⁰ Informacje 20²⁰ Różaniec 20⁵⁰ Felieton 21⁰⁰ Apel Jasnogórski 21²⁰ Informacje 21⁴⁰ Polski pkt. widzenia

PIĄTEK 17 LISTOPADA

8⁰⁰ Informacje 8¹⁵ Polski pkt. widzenia 8⁴⁰ Słowo Życia 8⁴⁵ Dla dzieci 9¹⁰ Rozrywka 9³⁵ Św. na każdy dzień 9⁴⁵ Duc in altum 10⁰⁰ Informacje 10¹⁵ Rozmowy niedok. 11²⁵ Felieton 11³⁵ Poradnik szczęśliwego małżeństwa 11⁵⁰ Dokument 12⁰⁰ Anioł Pański 12⁰³ Informacje 12²⁰ Film 13⁵⁵ Św. na każdy dzień 14⁰⁰ Dokument 14³⁰ Dokument 14⁵⁵ Słowo Życia 15⁰⁰ Koronka 15²⁰ Mocni w wierze 15⁵⁰ Ma się rozumieć 16⁰⁰ Informacje 16¹⁰

Siódmy sakrament 16³⁵ Dokument 17⁰⁰ Fundusze Europejskie 17³⁰ Reportaż 18⁰⁰ Anioł Pański 18⁰⁵ Informacje 18¹⁵ Westerplatte Młodych 18⁵⁵ Przegląd Niedzieli 19⁰⁰ Warto zauważyć 19³⁰ Dla dzieci 20⁰⁰ Informacje 20²⁰ Różaniec 20⁵⁰ Felieton 21⁰⁰ Apel Jasnogórski 21²⁰ Informacje 21⁴⁰ Polski pkt. widzenia

SOBOTA 18 LISTOPADA

8⁰⁰ Informacje 8¹⁵ Westerplatte Młodych 8⁵⁵ Słowo Życia 9⁰⁰ Dokument 9⁵⁰ Film 10⁰⁰ Informacje 10¹⁵ Felieton 10³⁰ Św. na każdy dzień 10³⁵ Polski pkt. widzenia 11⁰⁰ Dla dzieci 12⁰⁰ Anioł Pański 12⁰³ Informacje 12²⁰ Warto zauważyć 12⁵⁰ Dokument 13²⁰ Siódmy sakrament 13⁴⁵ Felieton 13⁵⁵ Św. na każdy dzień 14⁰⁰ Film 14⁴⁰ Dokument 15³⁰ Jak sobie radzić z cierpieniem? 16⁰⁰ Informacje 16¹⁰ Dokument 17⁰⁰ Z PE 17³⁰ Reportaż 18⁰⁰ Anioł Pański 18⁰⁵ Informacje 18¹⁵ Rozmowy niedok. 19²⁵ Przegląd Niedzieli 19³⁰ Katecheza 20⁰⁰ Informacje 20²⁰ Różaniec 20⁵⁰ Felieton 21⁰⁰ Apel Jasnogórski 21²⁰ Informacje 21⁴⁰ Polski pkt. widzenia

NIEDZIELA 19 LISTOPADA

8⁰⁰ Słowo Życia 8⁰⁵ Polski pkt. widzenia 8²⁵ Św. na każdy dzień 8³⁰ Z PE 9⁰⁰ Felieton 9¹⁰ Dla dzieci 9¹⁵ Katecheza 9³⁰ Msza Św. 10³⁵ Przegląd Niedzieli 10⁴⁰ Dokument 11³⁵ Dokument 12⁰⁰ Anioł Pański 12²⁰ Wiś to też Polska 13³⁰ Papież Polak do Rodaków 14¹⁰ Koncert 15¹⁰ Św. na każdy dzień 15¹⁵ Dla dzieci 15⁵⁰ Dokument 16⁰⁰ Informacje 16¹⁰ Koncert życzeń 17⁰⁰ Dokument 17³⁰ Reportaż 18⁰⁰ Anioł Pański 18⁰⁵ Informacje 18¹⁵ Rozmowy niedok. 19²⁵ Retrospekcja 19³⁰ Dla dzieci 20⁰⁰ Informacje 20²⁰ Różaniec 20⁵⁰ Felieton 21⁰⁰ Apel Jasnogórski 21²⁰ Informacje 21⁴⁰ Film. □

TV Trwam: ul. Św. Józefa 23/35; 87-100 Toruń

POLVOD

TYLKO POLSKIE FILMY

Legalnie i bezpłatnie na www.polvod.pl

UBEZPIECZENIA PO POLSKU

Grażyna Lubicz Fernandes

SwissLife

tel. 01 39 64 38 36; 06 73 47 94 20 • fax: 01 34 17 43 51 e-mail: grazyna.fernandes.ag@swisslife.fr

BP 27 - 14, Résidence du Lac – 95880 Enghien Les Bains (północne przedmieście Paryża).

KOMPLETNA OBSŁUGA KLIENTA PO POLSKU

Numer pośrednika ubezpieczeń: 07 007 704, w rejestrze ORIAS – www.orias.fr; Instancja kontroli ACP

TVP
POLONIA

PROGRAM TV

13 – 19 listopada 2017

PONIEDZIAŁEK 13 LISTOPADA

6⁵⁰ Nad Niemnem – magazyn 7¹⁰ Moliki książkowe – magazyn 7²⁵ Supetkowe ABC – magazyn 7⁵⁰ Przepis dnia – magazyn 8⁰⁰ Pytanie na śniadanie 11⁰⁰ Krótka historia – felieton 11¹⁰ Kulturalni PL – magazyn 12⁰⁵ Racja stanu 12³⁵ Wiadomości 12⁵⁰ Barwy szczęścia – serial 13²⁵ Blondynka – serial 14²⁰ Oczy w oczy 14⁵⁰ Reportaż 15²⁵ Turystyczna Jazda 15⁴⁵ Wiadomości 15⁵⁵ Komisariat – serial 16²⁵ Ukryte skarby – reportaż 16⁵⁵ Supetkowe ABC – magazyn 17²⁰ Krótka historia – felieton 17³⁰ Teleexpress 17⁵⁵ Niedziela z... 18⁴⁰ Pod Tatrami 18⁵⁵ Barwy szczęścia – serial 19²⁵ Nad Niemnem – magazyn 19⁴⁵ Dobranocka 20⁰⁰ Wiadomości 20³⁰ Sport 20⁴⁰ Pogoda 20⁴⁵ O mnie się nie martw – serial 21⁴⁵ Polonia 24 22⁰⁵ Rozmowa Polonii 22²⁰ Halo Polonia – magazyn 23¹⁰ Paderewski – dokument 0¹⁵ Ukryte skarby – reportaż 0⁴⁵ Komisariat – serial 1¹⁵ Supetkowe ABC – magazyn 1⁴⁵ Dobranocka 2⁰⁰ Wiadomości

WTOREK 14 LISTOPADA

8⁰⁰ Pytanie na śniadanie 11⁰⁰ Krótka historia – felieton 11¹⁰ Polonia 24 11³⁰ Rozmowa Polonii 11⁴⁵ Halo Polonia – magazyn 12³⁵ Wiadomości 12⁵⁰ Barwy szczęścia – serial 13²⁵ Wojenne dziewczyny – serial 14¹⁵ Paderewski – dokument 14⁵⁵ Igrzyska Polonijne Jelenia Góra 15²⁵ Łap Start Up 15⁴⁵ Wiadomości 15⁵⁵ Komisariat – serial 16²⁵ Sonda z 16⁵⁵ Dla dzieci 17¹⁰ Przyjaciele lasu – reportaż 17²⁰ Krótka historia – felieton 17³⁰ Teleexpress 17⁵⁵ Magazyn o książkach 18²⁵ Naszaarmia.pl – magazyn 18⁵⁵ Barwy szczęścia – serial 19²⁵ Magazyn z Wysp 19⁴⁵ Dobranocka 20⁰⁰ Wiadomości 20³⁰ Sport 20³⁵ Pogoda 20⁴⁵ Ojciec Mateusz – serial 21⁴⁵ Polonia 24 22⁰⁵ Rozmowa Polonii 22²⁰ Halo Polonia – magazyn 23¹⁰ Reportaż 23⁴⁰ Ktokolwiek widział ktokolwiek wie – magazyn 0¹⁵ Sonda z 0⁴⁵ Komisariat – serial 1¹⁵ Dla dzieci 1³⁰ Przyjaciele lasu – reportaż 1⁴⁵ Dobranocka 2⁰⁰ Wiadomości

ŚRODA 15 LISTOPADA

7⁰⁰ Program ekumeniczny 7²⁵ Program muzyczny 7⁵⁰ Przepis dnia – magazyn 8⁰⁰

Pytanie na śniadanie 11⁰⁰ Krótka historia – felieton 11¹⁰ Polonia 24 11³⁰ Rozmowa Polonii 11⁴⁵ Halo Polonia – magazyn 12³⁵ Wiadomości 12⁵⁰ Barwy szczęścia – serial 13²⁵ O mnie się nie martw – serial 14²⁰ Matecznik – dokument 15²⁵ Łap Start Up 15⁴⁵ Wiadomości 15⁵⁵ Komisariat – serial 16²⁵ Astronarium – magazyn 16⁵⁵ Program muzyczny 17²⁰ Krótka historia – felieton 17³⁰ Teleexpress 17⁵⁵ Wojownicy czasu – reportaż 18²⁵ Studio Wschód 18⁵⁵ Barwy szczęścia – serial 19²⁵ Wilnoteka – magazyn 19⁴⁵ Dobranocka 20⁰⁰ Wiadomości 20³⁰ Sport 20³⁵ Pogoda 20⁴⁵ Głęboka woda – serial 21⁴⁵ Polonia 24 22⁰⁵ Rozmowa Polonii 22²⁰ Halo Polonia – magazyn 23¹⁰ Matecznik – dokument 0¹⁵ Studio Wschód 0⁴⁵ Komisariat – serial 1¹⁵ Program muzyczny 1⁴⁵ Dobranocka 2⁰⁰ Wiadomości

CZWARTEK 16 LISTOPADA

7⁰⁰ Studio Wschód 7³⁰ Las Story – reportaż 8⁰⁰ Pytanie na śniadanie 11⁰⁰ Krótka historia – felieton 11¹⁰ Polonia 24 11³⁰ Rozmowa Polonii 11⁴⁵ Halo Polonia – magazyn 12³⁵ Wiadomości 12⁵⁰ Barwy szczęścia – serial 13²⁵ M jak miłość – serial 14²⁰ Głęboka woda – serial 15¹⁰ Pod Tatrami 15²⁵ Wilnoteka – magazyn 15⁴⁵ Wiadomości 15⁵⁵ Komisariat – serial 16²⁵ Jak to działa – magazyn 16⁵⁵ Las Story – reportaż 17²⁰ Krótka historia – felieton 17³⁰ Teleexpress 17⁵⁵ Podróże z historią – dokument 18²⁵ Racja stanu 18⁵⁵ Barwy szczęścia – serial 19²⁵ Magazyn z Ameryki 19⁴⁵ Dobranocka 20⁰⁰ Wiadomości 20³⁰ Sport 20³⁵ Pogoda 20⁴⁵ Instynkt – serial 21⁴⁵ Polonia 24 22⁰⁵ Rozmowa Polonii 22²⁰ Halo Polonia – magazyn 23⁰⁵ Magazyn śledczy Anity Gargas 23⁴⁰ Warto rozmawiać 0⁴⁵ Komisariat – serial 1¹⁵ Las Story – reportaż 1⁴⁵ Dobranocka 2⁰⁰ Wiadomości

PIĄTEK 17 LISTOPADA

7¹⁰ Turystyczna Jazda 7²⁵ Domisie 7⁵⁰ Przepis dnia – magazyn 8⁰⁰ Pytanie na śniadanie 11⁰⁰ Krótka historia – felieton 11¹⁰ Polonia 24 11³⁰ Rozmowa Polonii 11⁴⁵ Halo Polonia – magazyn 12³⁵ Wiadomości 12⁵⁰ Na sygnale – serial 13²⁵ M jak miłość – serial 14²⁰ Ratownicy – serial

15¹⁵ Warto rozmawiać 16²⁰ Wiadomości 16³⁰ Solny skarb UNESCO – reportaż 16⁴⁵ Baw się słowami – magazyn 16⁵⁵ Domisie 17²⁰ Krótka historia – felieton 17³⁰ Teleexpress 17⁵⁵ Vistuliada 18²⁵ Kwartet – magazyn 18⁵⁵ Na sygnale – serial 19²⁵ Wolny Ekran – magazyn 19⁴⁵ Dobranocka 20⁰⁰ Wiadomości 20³⁰ Sport 20³⁵ Pogoda 20⁴⁵ Na dobre i na złe – serial 21⁴⁵ Polonia 24 22⁰⁵ Rozmowa Polonii 22²⁰ Halo Polonia – magazyn 23¹⁵ Hit Dekady 0¹⁵ Program rozrywkowy 0⁵⁰ Magazyn z Ameryki 1¹⁵ Domisie 1⁴⁵ Dobranocka 2⁰⁰ Wiadomości

SOBOTA 18 LISTOPADA

7³⁰ Pytanie na śniadanie 10⁵⁵ Polonia 24 11¹⁵ Rozmowa Polonii 11³⁰ Halo Polonia – magazyn 12²⁰ Ojciec Mateusz – serial 13¹⁵ Na dobre i na złe – serial 14¹⁰ Artur Dutkiewicz Trio 15⁰⁰ Okrasa łamie przepisy – magazyn 15³⁰ Reportaż 16⁰⁰ Kulturalni PL – magazyn 17⁰⁰ Słownik polsko@polski 17³⁰ Teleexpress 17⁵⁵ M jak miłość – serial 18⁵⁰ Program rozrywkowy 19⁴⁵ Dobranocka 20⁰⁰ Wiadomości 20³⁰ Sport 20³⁵ Pogoda 20⁴⁵ Wojenne dziewczyny – serial 21⁴⁰ Wielki Test o Piastach 23¹⁰ Koncert 0¹⁵ Słownik polsko@polski 0⁵⁰ M jak miłość – serial 1⁴⁵ Dobranocka 2⁰⁰ Wiadomości

NIEDZIELA 19 LISTOPADA

7³⁵ Saga rodów – magazyn 8⁰⁵ Reportaż 8³⁵ Magazyn z Wysp 8⁵⁵ Wolny Ekran – magazyn 9¹⁵ Teleranek – magazyn 9⁵⁰ Ziarno – magazyn 10²⁰ Baw się słowami(2) – magazyn 10⁵⁰ Gwiazdny Pirat(2) – serial 11⁵⁵ Między ziemią a niebem – magazyn 12⁰⁰ Antioł Pański 12¹⁵ Między ziemią a niebem – magazyn 13⁰⁰ Msza Św.- Bazylika Mniejsza św. Jana Ap Oleśnica 14²⁰ Turystyczna Jazda 14⁴⁰ Dom – serial 16³⁰ Rodzinka.pl(2) – serial 17³⁰ Teleexpress 17⁵⁵ M jak miłość – serial 18⁵⁰ Oczy w oczy 19²⁵ Baw się słowami – magazyn 19⁴⁰ Dobranocka 20⁰⁰ Wiadomości 20³⁰ Sport 20³⁵ Pogoda 20⁴⁵ Blondynka – serial 21⁴⁰ 1920 Bitwa Warszawska – film 23⁴⁰ Program rozrywkowy 24⁰⁰ Reportaż 0³⁰ M jak miłość – serial 1²⁰ Baw się słowami(2) – magazyn 1⁴⁵ Dobranocka 2⁰⁰ Wiadomości. □

GDZIE BÓG

PŁACZE

**ŚWIAT MILCZY
TY DZIAŁAJ**

Czy wiesz, że ...

... 105 tys. chrześcijan ginie rocznie za wiarę w Chrystusa?

... co 5 minut ginie 1 chrześcijanin?

... 200 milionów chrześcijan jest brutalnie prześladowanych?

... w 116 krajach świata łamane jest prawo do wolności religijnej?

... 350 milionów chrześcijan poddawanych jest różnym formom dyskryminacji

więcej na
www.pkwp.org

**POMOC
KOŚCIOŁOWI
W POTRZEBIE**

ul. Wiertnicza 142
02-952 Warszawa
tel./fax: +48 22 845 17 09

ING Bank Śląski o/Warszawa

Konto: PL 47 1050 1025 1000 0023 4085 9988
SWIFT: INGBPLPW